

Rodziny w województwie łódzkim w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Families in Łódzkie Voivodship in the light of the National Population and Housing Census 2021

Rodziny w województwie łódzkim w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Families in Łódzkie Voivodship in the light of the
National Population and Housing Census 2021

Urząd Statystyczny w Łodzi Statistical Office in Łódź

Łódź 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Łódź, Łódzkie Centre For Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by
Katarzyny Szkopieckiej

Zespół autorski

Editorial team
Angelika Boncler
Anna Gierlich
Magdalena Hochman
Izabela Kaleta

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics
Anna Buczek-Toboła
Anna Gierlich
Magdalena Hochman

ISBN 978-83-971302-0-3

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website
<https://lodz.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazujemy Państwu opracowanie prezentujące wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, realizowanego w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na 31 marca 2021 r., poświęcone charakterystyce demograficznej i społecznej gospodarstw domowych i rodzin.

Publikacja zawiera informacje o liczbie, wielkości oraz składzie pokoleniowym gospodarstw domowych. Ponadto spośród gospodarstw domowych wyodrębniono rodziny, które pogrupowano według przyjętej typologii, a także dokonano charakterystyki rodzin z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu.

Komentarz analityczny opracowania uzupełniają mapy i wykresy stanowiące prezentację graficzną zjawisk. Część tabelaryczna publikacji, zawierająca tablice wynikowe z danymi ze spisu 2021 dla województwa łódzkiego, dostępna jest wyłącznie w formie elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

Dane wynikowe pozyskane w Spisie opublikowane są w szerszym zakresie w Banku Danych Lokalnych oraz na stronie internetowej GUS, w obszarze tematycznym „Spisy Powszechne”. Komentarze metodologiczne zostały przygotowane w oparciu o opracowania GUS prezentujące wyniki, metodologię oraz organizację spisu.

Wyrażam nadzieję, że prezentowane wyniki spisu będą przydatne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

Łódź, czerwiec 2024 r.

Preface

This study presents the results of the National Census of Population and Housing which has been conducted from 1 April to 30 September 2021, as of the state on March 31, 2021, devoted to the demographic and social characteristics of households and families.

The study contains information on the number, size and generational composition of households. In addition, families were separated from households and grouped according to the adopted typology, as well as families with dependent children aged up to 24 were also characterized.

The graphical presentation of the data is the supplementary of the analytical elaboration presented in the publication. On the Statistical Office's website is also available the tabular part of the publication, containing result tables with data from the 2021 census for Łódzkie Voivodship.

Result data obtained in the census in a broader thematic scope, are published in the Local Data Bank and on the Statistics Poland website in the thematic area "Public Censuses". The methodological comments in the publication were prepared on the basis of the Statistics Poland publications, presenting the results, methodology and organization of the census.

I hope that the presented census results will be useful for a wide range of recipients of statistical data.

Director
of the Statistical Office in Łódź

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'P' followed by a series of loops and a final horizontal stroke.

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	6
List of tables	6
Spis wykresów	6
List of charts	6
Spis map	7
List of maps	7
Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty	8
Symbols and main abbreviations	8
Synteza	9
Executive summary	11
Rozdział 1. Gospodarstwa domowe	13
Chapter 1. Households	13
1.1. Stan i struktura gospodarstw domowych	13
1.1. Size and structure of households	13
1.2. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego	19
1.2. Households by generational composition	19
1.3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego	23
1.3. Households by family composition	23
1.4. Gospodarstwa domowe z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej	26
1.4. Households with older persons aged 60 and more	26
Rozdział 2. Rodziny	30
Chapter 2. Families	30
2.1. Typy rodzin	30
2.1. Types of families	30
2.2. Rodziny z dziećmi, w tym rodziny wielodzietne	36
2.2. Families with children, including multi-child families	36
2.3. Rodziny z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu	38
2.3. Families with dependent children aged up to 24	38
2.4. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	42
2.4. Single-parent families with dependent children aged up to 24	42
2.5. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	44
2.5. Multi-child families with dependent children aged up to 24	44
Uwagi metodologiczne	46
Methodological notes	50

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
1. Gospodarstwa domowe i ludność	13
1. Households and population	13
2. Gospodarstwa domowe według liczby osób	16
2. Households by number of persons	16
3. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego	19
3. Households by generational composition	19
4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.	23
4. Households by family composition in 2021	23
5. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej	27
5. Households with persons aged 60 and more	27
6. Rodziny według typów i miejsca zamieszkania	31
6. Families by types and place of residence	31
7. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci i miejsca zamieszkania	36
7. Families by types and place of residence	36
8. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu według typu rodziny i miejsca zamieszkania	38
8. Families with dependent children aged up to 24 by type of family and place of residence	38
9. Rodziny niepełne z dziećmi i bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu	42
9. Single-parent families with and without dependent children aged up to 24	42

Spis wykresów

List of charts

1. Gospodarstwa domowe według liczby osób w 2021 r.	17
1. Households by number of persons in 2021	17
2. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.	24
2. Households by family composition in 2021	24
3. Rodziny według typów i miejsca zamieszkania w 2021 r.	32
3. Families by types and place of residence in 2021	32

Spis map

List of maps

	Str. Page
1. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2021 r.	15
1. Average number of persons in the household in 2021	15
2. Gospodarstwa domowe w 2021 r.	18
2. Households in 2021	18
3. Gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie starszymi w 2021 r.	20
3. Households with only older persons in 2021	20
4. Gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie młodymi w miastach w 2021 r.	21
4. Households with only young persons in urban areas in 2021	21
5. Gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie młodymi na wsi w 2021 r.	22
5. Households with only young persons in rural areas in 2021	22
6. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.	25
6. Households by family composition in 2021	25
7. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej w 2021 r.	26
7. Households with persons aged 60 and more in 2021	26
8. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej w miastach w 2021 r.	28
8. Households with persons aged 60 and more in urban areas in 2021	28
9. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej na wsi w 2021 r.	29
9. Households with persons aged 60 and more in rural areas in 2021	29
10. Rodziny w 2021 r.	33
10. Families in 2021	33
11. Związki niesformalizowane w 2021 r.	34
11. Informal relationships in 2021	34
12. Rodziny niepełne w 2021 r.	35
12. Single-parent families in 2021	35
13. Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r.	37
13. Average number of children in the family in 2021	37
14. Rodziny z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu w 2021 r.	40
14. Families with dependent children aged up to 24 in 2021	40
15. Przeciętna liczba dzieci do 24 lat na utrzymaniu w 2021 r.	41
15. Average number of dependent children aged up to 24 in 2021	41
16. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.	43
16. Single-parent families with dependent children aged up to 24 in 2021	43
17. Rodziny z 3 i więcej dzieci do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.	44
17. Families with 3 or more dependent children aged up to 24 in 2021	44

Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty

Symbols and main abbreviations

Znaki umowne

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Znak (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless.
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
r.	rok year
tabl.	tablica table
tj. i.e.	to jest that is
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Census of Population and Housing

Synteza

Gospodarstwa domowe

W NSP 2021 wyodrębnionych zostało 842,8 tys. gospodarstw domowych. Zdecydowana większość z nich (70,2%) znajdowała się w miastach, gdzie ich liczba w stosunku do poprzedniego spisu zmniejszyła się o 7,1%. Natomiast na wsi liczba gospodarstw domowych wynosiła 251,4 tys. i w porównaniu z 2011 r. odnotowano niewielki wzrost – o 1,6%. W skład gospodarstw domowych wchodziło 2371,4 tys. osób, a przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych w 2021 r. wynosiła 2,81.

W latach 2011–2021 znacznie zmniejszyła się liczba najmniejszych i największych gospodarstw domowych – jednoosobowych oraz pięcioosobowych i większych. Według wyników NSP 2021 udział gospodarstw jednoosobowych wynosił 25,4% wśród ogółu gospodarstw domowych (w 2011 r. – 27,3%), a składających się z pięciu i więcej osób – 14,6% (w 2011 r. 15,5%). Więcej gospodarstw jednoosobowych znajdowało się w miastach i stanowiły one prawie 30% ogółu gospodarstw miejskich, natomiast na wsi ich udział był prawie dwukrotnie mniejszy (14,9%). Z kolei na wsi gospodarstwa domowe pięcioosobowe i większe to nadal najczęściej występujące gospodarstwa (28,3% ogółu gospodarstw znajdujących się na terenach wiejskich). Udział gospodarstw dwuosobowych w miastach ukształtował się na poziomie 29,4% ogółu gospodarstw domowych miejskich i był wyższy w porównaniu z 2011 r. (o 3,4 p. proc.). Na wsi natomiast gospodarstwa tworzone przez dwie osoby stanowiły 19,2%, a ich udział zwiększył się w porównaniu z 2011 r., kiedy wynosił 15,9%. Biorąc pod uwagę gospodarstwa domowe składające się z trzech lub czterech osób to ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r. wynosił odpowiednio: 18,8% i 14,9%.

Charakteryzując gospodarstwa domowe według pokoleniowych grup wieku osób w nich zamieszkujących zaobserwowano, że największy udział (29,5%) stanowiły gospodarstwa domowe, w skład których wchodziła osoba starsza. Drugą co do wielkości grupą (27,0%) w strukturze gospodarstw według pokoleniowych grup wieku są gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku. Należy zwrócić uwagę, że w 2021 r. przeszło co czwarte gospodarstwo domowe składało się wyłącznie z osób starszych. Udział gospodarstw tworzonych przez osoby wyłącznie w średnim wieku wynosił 14,2% ogółu gospodarstw, a przez wyłącznie młode (do 29 lat) – 3,4%.

Rodziny

Według NSP 2021 liczba rodzin w województwie łódzkim wyniosła 682,9 tys. i w porównaniu z wynikami spisu w 2011 r. była niższa o 56,5 tys. (tj. o 7,6%). W okresie międzyspisowym liczba rodzin w mieszkających w miastach zmniejszyła się o 58,0 tys. (tj. 12,1%), na wsi natomiast odnotowano niewielki wzrost – o 1,5 tys. (tj. 0,6%).

Biorąc pod uwagę typy rodzin należy zauważyć, że w porównaniu z wynikami NSP 2011 r. w województwie łódzkim liczba małżeństw (zarówno z dziećmi, jak i bez dzieci) znacznie się obniżyła – o 15,3%. W 2021 r. małżeństw odnotowano 453,9 tys., tj. 66,5% ogółu rodzin, a w 2011 r. – 536,1 tys., tj. 72,5% ogółu rodzin. Pomimo spadku liczby małżeństw, niezmiennie ta grupa pozostawała najczęstszym typem rodziny. W 2021 r. małżeństwa z dziećmi stanowiły 41,3% ogółu rodzin i liczyły 282,0 tys. Na wsi małżeństwa z dziećmi stanowiły dokładnie połowę rodzin tam zamieszkałych, natomiast w miastach 36,0% ogółu rodzin mieszkających w miastach.

Wyniki NSP 2021 pokazały dynamiczny (prawie 3-krotny) wzrost liczby par pozostających w związkach niesformalizowanych – w 2021 r. odnotowano ich 56,1 tys., a w 2011 r. – 20,1 tys. 62,7% par pozostających w związkach niesformalizowanych stanowiły rodziny z dziećmi, przy czym udział tego typu rodzin był wyższy na wsi (70,2%) niż w mieście (59,6%).

W 2021 r. w województwie łódzkim było 172,9 tys. rodzin niepełnych (matek z dziećmi i ojców z dziećmi), co oznacza, że co czwarta rodzina była tworzona przez samotnego rodzica z dziećmi. Samotne matki stanowiły 86,7% ogółu rodzin niepełnych. Większość rodzin niepełnych mieszkała w miastach (69,1%).

W 2021 r. liczba rodzin z dziećmi w województwie łódzkim wyniosła 490,1 tys. i w porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się o 9,1%. 57,7% rodzin posiadała 1 dziecko, ponad 1/3 rodzin – 2 dzieci, natomiast udział rodzin, które wychowywały 3 lub więcej dzieci wynosił 8,2%. Udział rodzin wielodzietnych na wsi był ponad 2-krotnie wyższy niż w miastach (12,4% ogółu rodzin z dziećmi na wsi wobec 5,7% takich rodzin w miastach).

Wśród rodzin z dziećmi 60,9% posiadało na utrzymaniu dzieci w wieku do 24 lat. Wśród tej zbiorowości największą grupę (64,2%) stanowiły małżeństwa, a następnie samotne matki, których udział wyniósł 22,9% ogółu rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Pary w związkach niesformalizowanych stanowiły 9,4%, a samotni ojcowie z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu – 3,5%. W 2021 r. w strukturze rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu rodziny z 1 dzieckiem stanowiły 52,4%, z 2 dzieci – 39,0%, z 3 dzieci – 7,1%, a z 4 lub większą liczbą dzieci – 1,4%.

Executive summary

Households

In the 2021 National Census, 842.8 thousand households were identified. The great majority of them (70.2%) were located in cities and their number decreased by 7.1% compared to the previous census. However, in the rural areas the number of households was 251.4 thousand and compared to 2011 there was a slight increase – by 1.6%. 2371.4 thousand persons lived in all households, and the average number of persons in households in 2021 was 2.81.

In the 2011–2021, the number of the smallest and the largest households (one-person households and five or more persons households) decreased. According to the results of the 2021 Census, the share of one-person households was 25.4% of all households (in 2011 – 27.3%), and those consisting of five or more persons – 14.6% (in 2011 – 15.5%). There were more one-person households in urban areas and they accounted for almost 29.8% of all urban households, while in rural areas their share was almost twice as small (14.9%). In turn, in rural areas, households with five or more persons were still the most common households (28.3% of all households located in rural areas). The share of two-person households in urban areas was 29.4% of all urban households and was higher compared to 2011 (by 3.4 percentage points). On the other hand, in rural areas, households created by two persons accounted for 19.2% and their share increased compared to 2011 when it amounted 15.9%. Considering households consisting three or four persons, their share in the total number of households in 2021 was: 18.8% and 14.9%, respectively.

Characterizing households according to the generational age groups of the persons living in them, it was observed that the largest share (29.5%) were households that included older persons. The second largest group (27.0%) in the structure of households according to generational age groups are households with young and middle-aged persons. It should be noted that in 2021, more than one in four households consisted only elderly persons. The share of households created only by middle-aged persons was 14.2% of all households, and by only young persons (up to 29 years old) – 3.4%.

Families

According to the results of the 2021 Census, the number of families amounted to 682.9 thousand in Łódzkie Voivodship and compared to the results of the 2011 Census was by 56.5 thousand (i.e. by 7.6%) lower. In the inter-census period, the number of families living in urban areas decreased by 58.0 thousand (i.e. by 12.1%), while in the rural areas there was a slight increase – by 1.5 thousand. (i.e. by 0.6%).

Considering the types of families, it should be noted, that compared to the results of the 2011 Census, the number of married couples (both with and without children) in the Łódzkie Voivodship decreased significantly – by 15.3%. In 2021, there were 453.9 thousand married couples noted, i.e. 66.5% of the total number of families, and in 2011 – 536.1 thousand, i.e. 72.5% of total families. Despite the decrease in the number of married couples, invariably this group remained the most common type of family. In 2021, married couples with children accounted for 41.3% of all families and numbered 282.0 thousand. In rural areas, married couples with children accounted for exactly half of the families living there, while in urban areas they accounted for 36.0% of the total number of families living in urban areas.

The results of the 2021 Census showed a dynamic (almost triple) increase in the number of couples in informal relationships – 56.1 thousand of them were recorded in 2021 and 20.1 thousand in 2011. 62.7% of couples in informal relationships were families with children and the share of this type of families was higher in rural areas (70.2%) than in urban areas (59.6%).

In 2021 there were 172.9 thousand single-parent families (mothers with children and fathers with children) in Łódzkie Voivodship, which means that more than every fourth family was formed by a single parent with children. Single mothers accounted for 86.7% of all single-parent families. The majority of single-parent families lived in urban areas (69.1%).

In 2021 in Łódzkie Voivodship, the number of families with children amounted to 490.1 thousand and decreased by 9.1% compared to 2011. 57.7% of families had 1 child, more than 1/3 of families had 2 children, while the share of families with 3 or more children was 8.2%. The share of multi-child families in rural areas was more than twice as high as in urban areas (12.4% of all families with children in rural areas compared to 5.7% of such families in urban areas).

Among families with children, 60.9% had dependent children aged up to 24. Among this group, married couples constituted the largest group (64.2%), followed by single mothers, whose share amounted to 22.9% of the total number of families with children aged up to 24. Informal relationships accounted for 9.4% and single fathers with dependent children aged up to 24 – 3.5%. In 2021, in the structure of families with dependent children aged up to 24, families with 1 child accounted for 52.4%, with 2 children accounted for 39.0%, with 3 children accounted for 7.1% and with 4 or more children accounted for 1.4%.

Rozdział 1

Chapter 1

Gospodarstwa domowe

Households

W NSP 2021 przyjęto **koncepcję mieszkaniową gospodarstwa domowego**, według której wszystkie osoby mieszkające w jednym mieszkaniu (spokrewnione lub niespokrewnione) są uważane za członków tego samego gospodarstwa domowego. Wykorzystując informacje o liczbie osób mieszkających w mieszkaniu wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych: 1-osobowe; 2 osobowe; 3-osobowe; 4-osobowe; 5 i więcej osobowe.

Należy zaznaczyć, że w spisie z 2011 r. dla wyodrębniania gospodarstw domowych w mieszkaniach stosowane było kryterium ekonomiczne, tj. wspólnego utrzymywania się osób zamieszkujących razem, co oznaczało, że w jednym mieszkaniu mogło być więcej niż jedno gospodarstwo domowe. Jednak dla celów porównań wyników obu spisu dane o liczbie i strukturze gospodarstw domowych z NSP 2011 r. przeliczono w oparciu o kryterium mieszkaniowe.

1.1. Stan i struktura gospodarstw domowych

1.1. Size and structure of households

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r. wykazały, że w dniu 31 marca 2021 r. w województwie łódzkim zostało wyodrębnionych 842,8 tys. gospodarstw domowych, tj. o 4,7% mniej niż w 2011 roku. Gospodarstwa domowe w województwie łódzkim stanowiły 6,7% ogółu gospodarstw w Polsce (tj. o 0,4 p. proc. mniej wobec 2011 r.). Zdecydowana większość gospodarstw, czyli 591,3 tys. (70,2%), mieszkała w miastach, gdzie ich liczba w stosunku do poprzedniego spisu zmniejszyła się o 45,5 tys. (7,1%). Na wsi liczba gospodarstw domowych wynosiła 251,4 tys. i w porównaniu z 2011 r. odnotowano niewielki wzrost ich liczby – o 4,0 tys. (1,6%).

Tablica 1. Gospodarstwa domowe i ludność

Table 1. Households and population

Wyszczególnienie Specification	Gospodarstwa domowe Households			Ludność w gospodarstwach domowych Population in households			Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in the household	
	2011	2021	2011=100	2011	2021	2011=100	2011	2021
Ogółem Total	884 298	842 765	95,3	2 509 880	2 371 372	94,5	2,84	2,81
Miasta Urban areas	636 837	591 335	92,9	1 605 245	1 471 646	91,7	2,52	2,49
Wieś Rural areas	247 461	251 430	101,6	904 635	899 726	99,5	3,66	3,58

W 2021 r. w skład gospodarstw domowych w województwie łódzkim wchodziło 2,4 mln osób (6,3% ludności w gospodarstwach domowych w całym kraju), czyli o 138,5 tys. osób mniej (5,5%) niż w 2011 r. Liczba ludności miejskiej w gospodarstwach domowych zmalała w porównaniu z 2011 r. o 133,6 tys. osób (tj. o 8,3%), natomiast ludności na wsiach – o 4,9 tys. osób (o 0,5%).

Analiza liczby gospodarstw domowych w latach 2011 i 2021 wskazuje duże zróżnicowanie w tempie ich przyrostu i spadku w poszczególnych powiatach. Wzrost liczby gospodarstw domowych nastąpił w pięciu powiatach: łódzkim wschodnim (o 7,1%), piotrkowskim (o 1,3%), bełchatowskim (o 1,1%), skierniewickim (o 0,8%) oraz wieruszowskim (o 0,1%). W pozostałych powiatach oraz miastach na prawach powiatu w 2021 r., w porównaniu z 2011 r., odnotowano spadek liczby gospodarstw domowych, przy czym największy w Łodzi (o 9,1%) i Piotrkowie Trybunalskim (o 7,1%) oraz powiecie łęczyckim (o 6,3%) i łowickim (o 5,5%).

Analiza liczby gospodarstw domowych zamieszkałych w miastach i na wsi w poszczególnych powiatach wskazuje również na znaczne różnice w dynamice wzrostu oraz spadku ich liczby. Wzrost liczby gospodarstw domowych w miastach nastąpił na terenie dwóch powiatów: wieruszowskiego (o 16,7%) i łęczyckiego (o 2,4%). W miastach w pozostałych powiatach nastąpił spadek liczby gospodarstw domowych, przy czym największy odnotowano w powiecie łowickim (o 7,9%), wieluńskim (o 6,9%) i pabianickim (o 6,8%).

Wśród gospodarstw domowych zamieszkujących tereny wiejskie sytuacja w poszczególnych powiatach była bardziej zróżnicowana. Największą dynamikę przyrostu liczby gospodarstw domowych odnotowano w powiecie zgierskim (18,7%), a najniższą w tomaszowskim (0,4%). W stosunku do 2011 r. największy ubytek liczby gospodarstw domowych na wsi wystąpił w powiecie łęczyckim (o 11,4%) oraz wieruszowskim (5,7%).

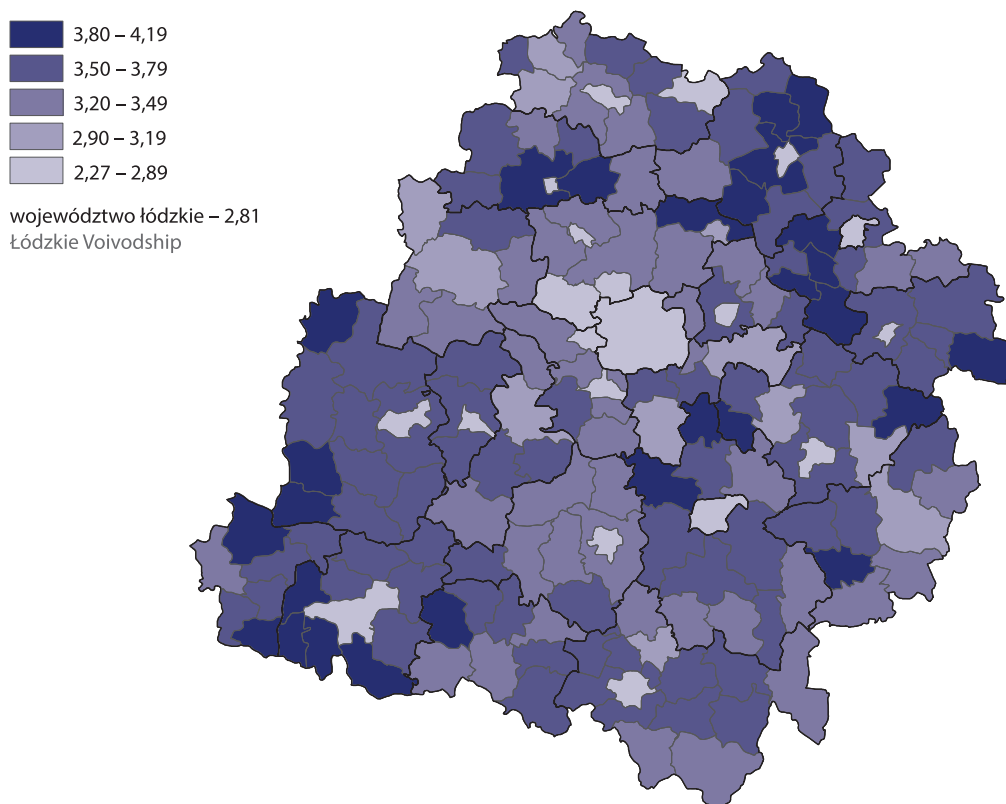
W okresie międzypisowym nieznacznie zmniejszeniu uległa przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych – z 2,84 w 2011 r. do 2,81 w 2021 r. Tendencja ta dotyczy zarówno miast jak i wsi, przy czym w przypadku obszarów wiejskich spadek przeciętnej wielkości gospodarstwa domowego jest prawie 3-krotnie większy niż w przypadku miast. Na obszarach miejskich przeciętna wielkość gospodarstwa domowego w 2021 r. wynosiła 2,49 osoby (w 2011 r. – 2,52). Z kolei na obszarach wiejskich przeciętna wielkość gospodarstwa zmniejszyła się do poziomu 3,58 osoby wobec 3,66 w poprzednim spisie.

W kraju przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym była nieco wyższa i wyniosła 2,99 (wobec 3,05 w 2011 r.). W przypadku miast ukształtowała się nie poziomie 2,65 (spadek o 0,05 wobec 2011 r.), natomiast na wsi – 3,71 (spadek o 0,09 wobec 2011 r.).

W przekroju terytorialnym największą przeciętną liczbę osób w gospodarstwie domowym zaobserwowano w powiecie skierniewickim (3,76), piotrkowskim (3,59), wieruszowskim (3,57) oraz pączęciańskim (3,47). Przeciętnie najmniejsza liczba osób na jedno gospodarstwo domowe przypadała w Łodzi (2,27), Piotrkowie Trybunalskim (2,59), Skierniewicach (2,72) oraz powiecie pabianickim (2,72).

Wśród gmin największą przeciętną liczbę osób w gospodarstwie domowym charakteryzowały się gminy wiejskie: Brąszewice (4,19), Kocierzew Południowy (4,18), Łubnice (4,11) oraz Góra Świętej Małgorzaty (4,09), zaś najniższą w gminach miejskich: Łódź (2,27), Pabianice (2,43), Żychlin (2,49), Łęczyca (2,53) oraz Kutno (2,53).

Mapa 1. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2021 r.
 Map 1. Average number of persons in the household in 2021

Zmniejszenie się przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym wpływa również na wielkość gospodarstwa domowego. W latach 2011–2021 znacznie zmniejszyła się liczba najmniejszych (jednoosobowych o 11,5%) oraz największych (pięcioosobowych i większych o 10,3%) gospodarstw domowych. W 2021 r. udział gospodarstw jednoosobowych wynosił 25,4% wśród ogółu gospodarstw domowych (w 2011 r. – 27,3%), a składających się z pięciu i więcej osób – 14,6% (w 2011 r. – 15,5%).

Zdecydowanie więcej gospodarstw jednoosobowych mieszkało w miastach, gdzie ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw tam mieszkających w 2021 r. wyniósł 29,8% (o 0,6 p. proc. mniej niż w 2011 r.). Z kolei na wsi gospodarstwa jednoosobowe stanowiły najniższy (14,9%) udział wśród ogółu gospodarstw tam zamieszkałych i w porównaniu z 2011 r. ich udział zmniejszył się o 4,5 p. proc.

W miastach gospodarstwa pięcioosobowe i większe stanowiły najniższy (8,7%) udział wśród ogółu gospodarstw tam zamieszkałych i w stosunku do 2011 r. nastąpił nieznaczny spadek ich udziału (o 0,4 p. proc.). Z kolei na wsi gospodarstwa domowe pięcioosobowe i większe to nadal najczęściej występujące gospodarstwa domowe (28,3% ogółu gospodarstw zamieszkałych na terenach wiejskich). Jednak na wsi obserwowany jest bardziej wyraźny spadek takich gospodarstw – w porównaniu z 2011 r. o 3,6 p. proc.

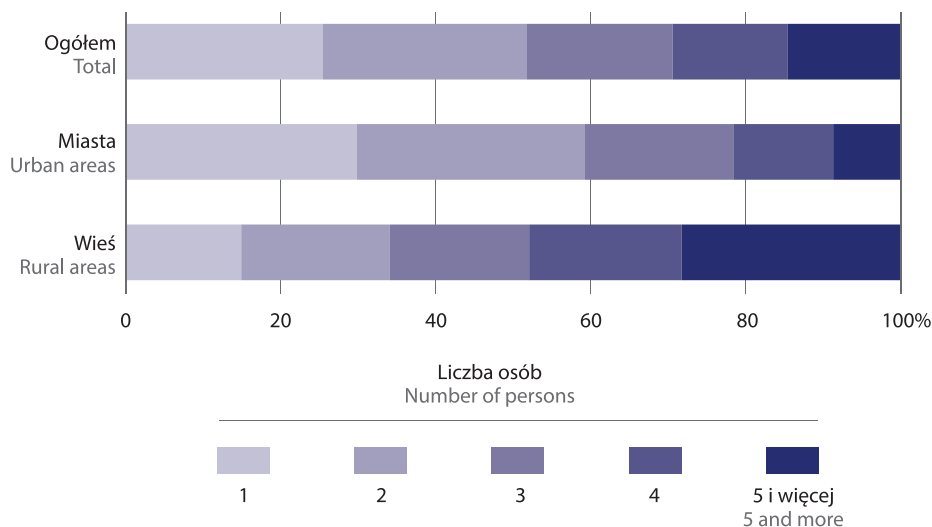
Tablica 2. Gospodarstwa domowe według liczby osób
 Table 2. Households by number of persons

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w liczbach bezwzględnych Total in absolute figures	Liczba osób w gospodarstwie domowym Number of persons in the household				
		1	2	3	4	5 i więcej 5 and more
		struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)				
Ogółem Total						
2011	884 298	27,3	23,2	19,3	14,7	15,5
2021	842 765	25,4	26,4	18,8	14,9	14,6
Miasta Urban areas						
2011	636 837	30,4	26,0	20,7	13,9	9,1
2021	591 335	29,8	29,4	19,1	12,9	8,7
Wieś Rural areas						
2011	247 461	19,4	15,9	15,8	16,9	31,9
2021	251 430	14,9	19,2	18,0	19,7	28,3

Według spisu w 2021 r. 26,4% ogółu gospodarstw domowych w województwie składało się z dwóch osób. W okresie międzyspisowym ich udział wzrósł o 3,2 p. proc. Gospodarstwa dwuosobowe stanowiły istotny udział w strukturze gospodarstw miejskich, który wynosił 29,4% i był wyższy w porównaniu z 2011 r. o 3,4 p. proc. Z kolei na wsi gospodarstwa tworzone przez dwie osoby stanowiły 19,2%, a ich udział zwiększył się w porównaniu z 2011 r. o 3,3 p. proc.

Udział gospodarstw domowych składających się z trzech lub czterech osób w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r. wynosił odpowiednio: 18,8% i 14,9% i w porównaniu z 2011 r. w przypadku gospodarstw trzyosobowych zmniejszył się o 0,5 p. proc., natomiast gospodarstw czteroosobowych zwiększył się o 0,2 p. proc. W miastach nastąpił spadek udziału gospodarstw trzy i czteroosobowych (odpowiednio o 1,6 i 1,0 p. proc.), a ich udziały w strukturze gospodarstw miejskich wynosiły 19,1% i 12,9%. Z kolei na wsi nastąpił wzrost udziału tej wielkości gospodarstw w stosunku do poprzedniego spisu o 2,2 p. proc. w przypadku gospodarstw trzyosobowych, których udział wyniósł 18,0% oraz o 2,8 p. proc. w przypadku tworzonych przez cztery osoby, których udział stanowił 19,7% ogółu gospodarstw zamieszkałych na wsi.

Wykres 1. Gospodarstwa domowe według liczby osób w 2021 r.
Charts 1. Households by number of persons in 2021

Największą grupę gospodarstw domowych stanowią gospodarstwa dwuosobowe. Największe udziały takich gospodarstw domowych – powyżej średniego wskaźnika dla województwa 26,4% – odnotowano w pięciu powiatach oraz miastach na prawach powiatu, przy czym najwyższy odsetek w Łodzi (30,9%), Piotrkowie Trybunalskim (29,0%), oraz Skierniewicach (28,3%). Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, że w powiatach tych obserwuje się najniższy udział największych gospodarstw domowych, składających się z pięciu lub więcej osób. Z kolei najmniejsze udziały gospodarstw dwuosobowych zaobserwowano w powiecie skierniewickim (17,1%), piotrkowskim (18,9%) i wieruszowskim (19,8%), gdzie jednocześnie najczęściej występowały gospodarstwa pięcioosobowe i większe.

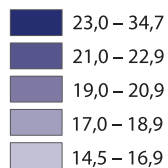
W strukturze gospodarstw domowych według liczby osób kolejne miejsce zajmują gospodarstwa jednoosobowe. Najwyższy udział tego typu gospodarstw wystąpił w Łodzi (34,7%), Piotrkowie Trybunalskim (27,2%) i powiecie pabianickim (25,6%). Najmniej tej wielkości gospodarstw domowych odnotowano w powiecie skierniewickim (14,5%), wieruszowskim (14,8%) i piotrkowskim (14,8%).

W 2021 r. prawie co piąte gospodarstwo domowe składało się z trzech osób. Najwyższe udziały (ponad 20%) gospodarstw o tej liczbie osób odnotowano w powiecie kutnowskim, pabianickim, bełchatowskim, zgierskim i zduńskowolskim. Najmniej natomiast było ich w powiecie skierniewickim i piotrkowskim.

Najniższy udział w strukturze gospodarstw domowych zajmują gospodarstwa składające się z pięciu i więcej osób. Najwięcej takich gospodarstw zamieszkiwało w powiecie skierniewickim (32,2%), piotrkowskim (28,2%) oraz wieruszowskim (28,1%). Natomiast najniższe udziały wystąpiły w Łodzi (5,8%) i Piotrkowie Trybunalskim (10,2%).

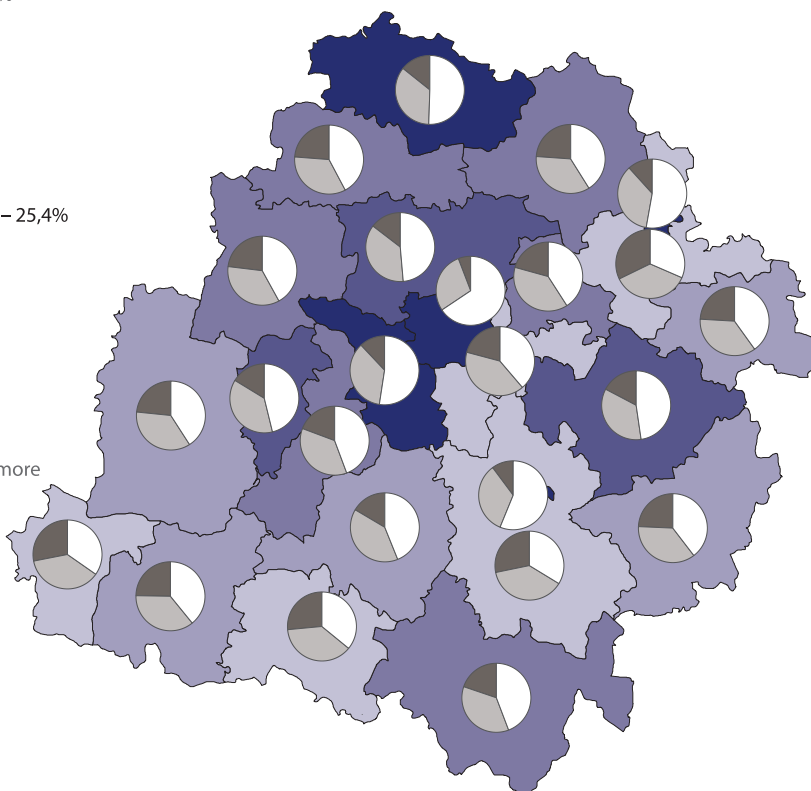
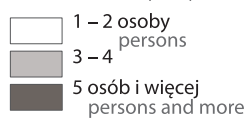
Mapa 2. Gospodarstwa domowe w 2021 r.
Map 2. Households in 2021

Gospodarstwa domowe jednoosobowe w %
 1 person households in %

województwo łódzkie – 25,4%
 Łódzkie Voivodship

Liczba osób
 w gospodarstwie (w %)
 Number of persons
 in the household (in %)

1.2. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego

1.2. Households by generational composition

W gospodarstwach domowych wyróżniono trzy grupy pokoleniowe: osoby młode (tj. w wieku 0–29 lat), w średnim wieku (30–59 lat) i starsze (w wieku 60 lat i więcej).

Pokoleniowe grupy wieku są najbardziej syntetyczną miarą charakteryzującą gospodarstwa domowe pod względem demograficznym. W 2021 r. największy udział (29,5%) stanowiły gospodarstwa domowe, w skład których wchodziła osoba starsza. Wzrost ich udziału w stosunku do 2011 r. wyniósł zatem 1,5 p. proc. Na terenie całego kraju odsetek takich gospodarstw ukształtował się na poziomie 30,1% i był o 2,1 p. proc. wyższy niż w 2011 r. Więcej gospodarstw domowych, w skład których wchodzi osoba starsza mieszkało w miastach (144,0 tys.), niż na wsi (105,1 tys.), równocześnie odsetek takich gospodarstw w miastach w ogólnej liczbie gospodarstw był zdecydowanie niższy w porównaniu z wsią. W miastach udział tego typu gospodarstw domowych wyniósł 24,3%, podczas gdy na wsi aż 41,8% ogółu gospodarstw domowych. Jednocześnie były one najczęstszym typem gospodarstw domowych zamieszkałych na wsi.

Tablica 3. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego

Table 3. Households by generational composition

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w liczbach bezwzględ- nych Total in absolute figures	W gospodarstwie domowym są osoby: There are persons in the household:						
		wyłącznie młode only young	wyłącznie w średnim wieku only middle aged	wyłącznie starsze only older	młode i w średnim wieku young and middle aged	młode young	w średnim wieku middle aged	młode i w średnim wieku young and middle aged
						w % ogółu gospodarstw domowych in % of total household		
2011								
Ogółem Total	884 298	6,0	16,6	18,3	31,0	2,5	11,2	14,3
Miasta Urban areas	636 837	6,8	18,5	20,2	31,6	2,7	11,0	9,3
Wieś Rural areas	247 461	4,1	11,6	13,5	29,7	2,2	11,8	27,1
2021								
Ogółem Total	842 765	3,4	14,2	25,8	27,0	1,8	13,7	14,1
Miasta Urban areas	591 335	4,4	16,1	29,2	26,0	1,8	13,4	9,1
Wieś Rural areas	251 430	1,2	9,6	17,9	29,5	1,7	14,2	25,8

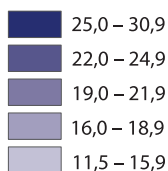
Gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku stanowiły 27,0% ogółu gospodarstw domowych w województwie łódzkim (w kraju – 29,5%). W porównaniu z 2011 r., zarówno w województwie jak i na terenie całego kraju, odnotowano spadek tego typu gospodarstw domowych o 4,0 p. proc. Przy czym spadek ten dotyczył głównie miast (spadek o 5,6 p. proc. w miastach, wobec spadku o 0,2 p. proc. na wsi). Udział gospodarstw z osobami młodymi i w średnim wieku na wsi był w 2021 r. wyższy niż w miastach i wynosił 29,5%.

Analizując z kolei gospodarstwa domowe, w skład których wchodziły osoby należące wyłącznie do określonej grupy wieku (tj. wyłącznie młode, w średnim wieku, starsze) można zauważyć wyraźny wzrost udziału gospodarstw domowych osób wyłącznie starszych (o 7,5 p. proc. do 25,8%) w porównaniu z 2011 r. Wzrost udziału gospodarstw domowych osób wyłącznie w wieku 60 lat i więcej widoczny jest szczególnie w miastach. W 2021 r. odsetek takich gospodarstw wyniósł 29,2% (w 2011 r. – 20,2%). Na obszarach wiejskich udział gospodarstw osób wyłącznie starszych wzrósł z 13,5% do 17,9%.

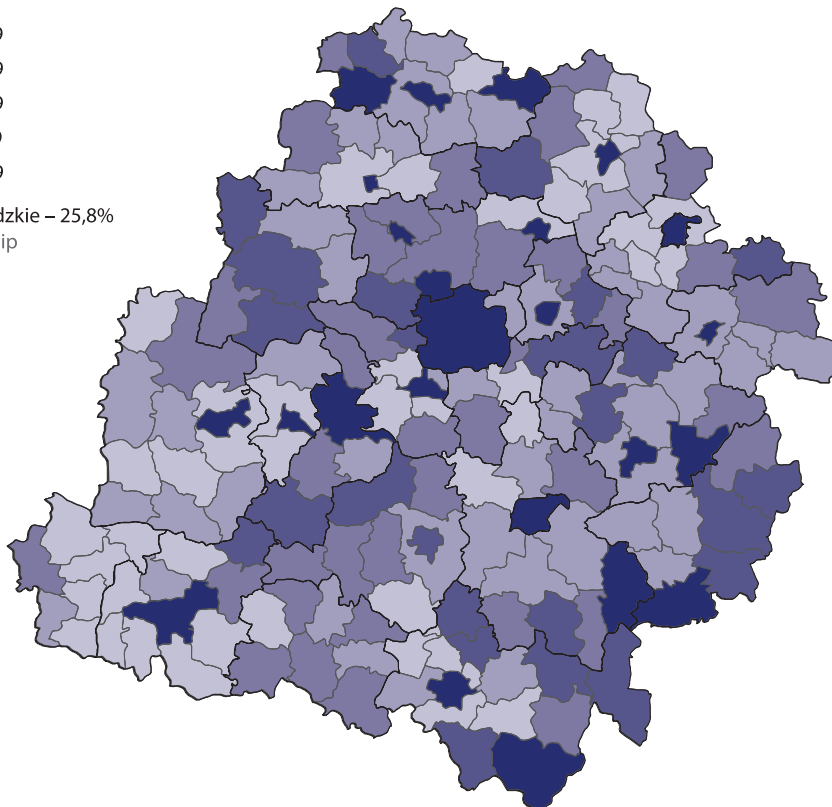
Mapa 3. Gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie starszymi w 2021 r.

Map 3. Households with only older persons in 2021

W % ogółu gospodarstw domowych
In % of all households

województwo łódzkie – 25,8%
Łódzkie Voivodship

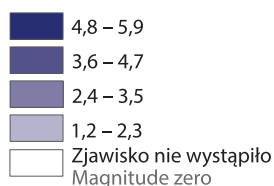
W 2021 r. najwyższym odsetkiem gospodarstw domowych osób wyłącznie starszych charakteryzowały się gminy miejskie: Łódź (30,9% ogółu gospodarstw domowych), Kutno (30,8%), Łęczyca (30,5%) oraz Pabianice (30,2%). Natomiast najniższy ich udział odnotowano w gminach wiejskich: Góra Świętej Małgorzaty (11,5%), Kleszczów (12,3%), Łowicz (12,4%) oraz Łubnice (12,7%).

Gospodarstwa tworzone przez osoby wyłącznie w średnim wieku stanowiły 14,2% ogółu gospodarstw i w porównaniu z 2011 r. ich udział zmniejszył się nieznacznie, tj. o 2,4 p. proc. Z kolei gospodarstwa domowe tworzone przez wyłącznie młode osoby, do 29 lat, stanowiły najniższy (3,4%) udział wśród ogółu gospodarstw domowych i również w ich przypadku zaobserwowano spadek udziału (o 2,6 p. proc.) w porównaniu z 2011 r. W miastach ta grupa gospodarstw stanowiła 4,4% ogółu, natomiast na terenach wiejskich – 1,2%.

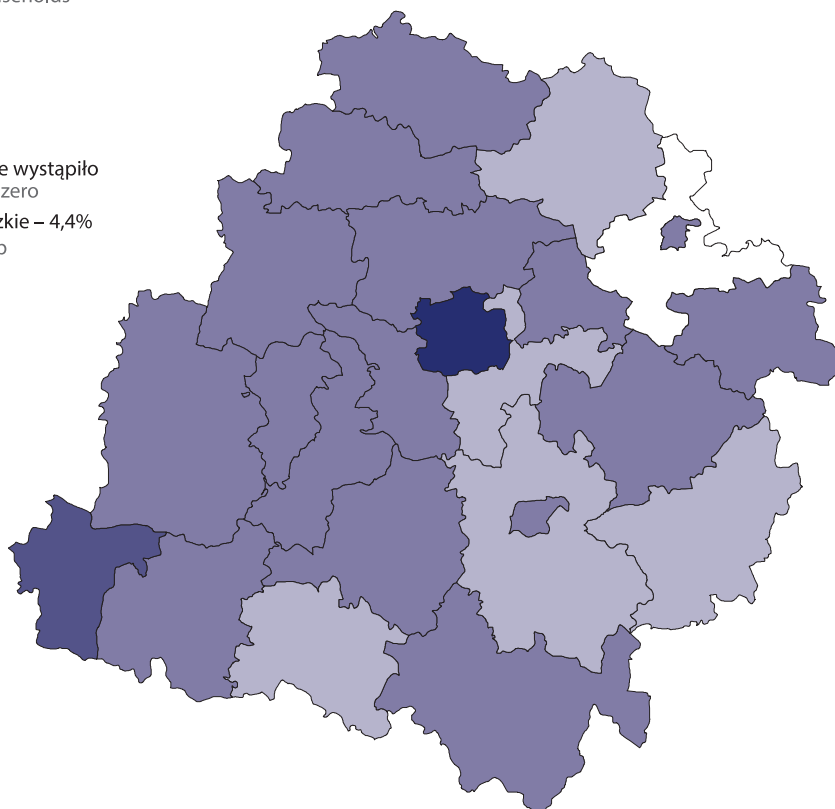
Mapa 4. Gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie młodymi w miastach w 2021 r.

Map 4. Households with only young persons in urban areas in 2021

W % ogółu gospodarstw domowych w miastach
In % of all urban households

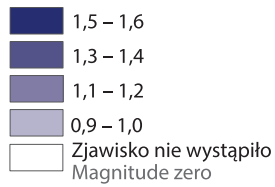
województwo łódzkie – 4,4%
Łódzkie Voivodship

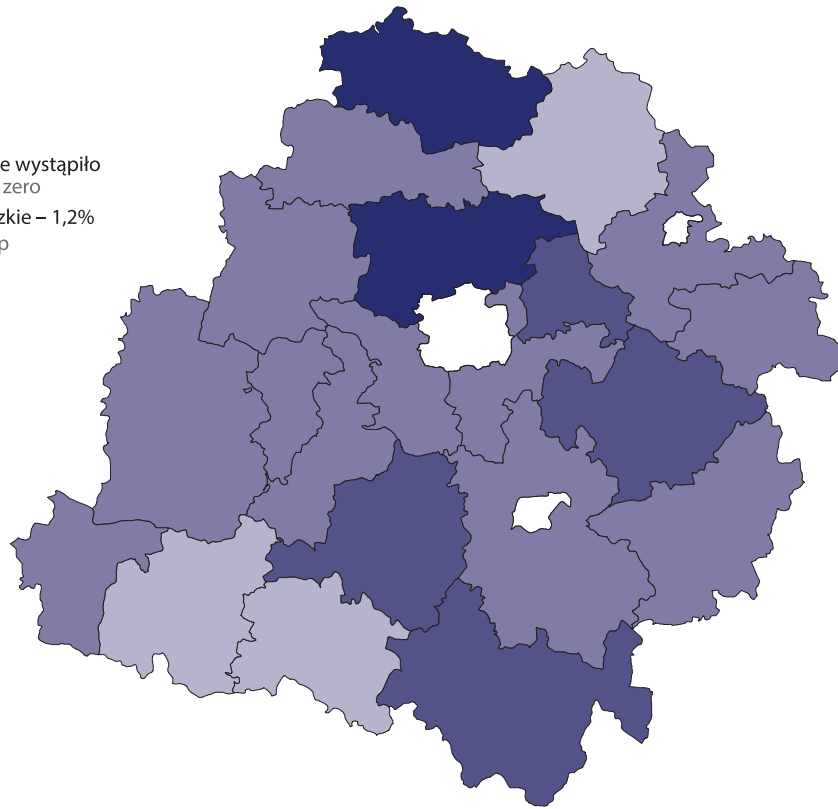
W 2021 r. w przekroju powiatowym najwyższym odsetkiem gospodarstw domowych z osobami wyłącznie młodymi w miastach charakteryzowała się Łódź (15,9% ogółu gospodarstw domowych), zaś powiaty: piotrkowski, pajęczański oraz opoczyński należały do powiatów o najniższym udziale tych gospodarstw (odpowiednio 1,2%, 1,7%, 1,7%). Najwyższy udział gospodarstw domowych z osobami wyłącznie młodymi na wsiach odnotowano w powiatach: zgierskim (1,6%), kutnowskim (1,5%), radomszczańskim (1,4%) i tomaszowskim (1,4%), natomiast najniższy w powiatach: wieluńskim (0,9%), pajęczańskim (0,9%) oraz łowickim (1,0%).

Mapa 5. Gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie młodymi na wsi w 2021 r.
 Map 5. Households with only young persons in rural areas in 2021

W % ogółu gospodarstw domowych na wsi
 In % of all rural households

województwo łódzkie – 1,2%
 Łódzkie Voivodship

1.3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego

1.3. Households by family composition

Wykorzystując informacje o pozycji osoby w gospodarstwie domowym, liczbie osób w gospodarstwie oraz liczbie i wieku dzieci w rodzinie – wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych:

1. Rodzinne gospodarstwa domowe: jednorodzinne; dwurodzinne; trzy i więcej rodzinne.
2. Nierodzinne gospodarstwa domowe – jednoosobowe; wieloosobowe. Gospodarstwa nierodzinne składają się z jednej lub większej liczby osób, w tym także spokrewnionych ze sobą, ale nie tworzących rodziny.

W 2021 r. spośród wszystkich gospodarstw domowych w województwie łódzkim 590,8 tys. (tj. 70,1%) było tworzonych przez co najmniej jedną rodzinę, przy czym 60,3% stanowiły gospodarstwa jedno-rodzinne. W Polsce odsetki tych gospodarstw ukształtowały się na poziomie odpowiednio 72,5% oraz 61,6%. Udział gospodarstw rodzinnych w województwie, podobnie jak w całym kraju, był zdecydowanie wyższy na wsi i wyniósł 82,2% wśród ogółu gospodarstw tam zamieszkałych, natomiast w miastach udział takich gospodarstw był o 17,3 p. proc. mniejszy i wyniósł 64,9%.

Najwyższym odsetkiem gospodarstw jednorodzinnych charakteryzowały się powiaty bełchatowski (67,6% ogółu gospodarstw domowych) oraz łódzki wschodni (66,2%), zaś najniższym Łódź (55,1%).

Tablica 4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.

Table 4. Households by family composition in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Gospodarstwa domowe Households				
		rodzinne family households				nierodzinne non-family households
		razem total	jednorodzinne one-family	dwurodzinne two-family	trzy i więcej rodzinne three or more family	

w liczbach bezwzględnych in absolute figures

Ogółem Total	842 765	590 784	508 021	74 680	8 083	251 981
Miasta Urban areas	591 335	384 005	348 884	31 870	3 251	207 330
Wieś Rural areas	251 430	206 779	159 137	42 810	4 832	44 651

w % in %

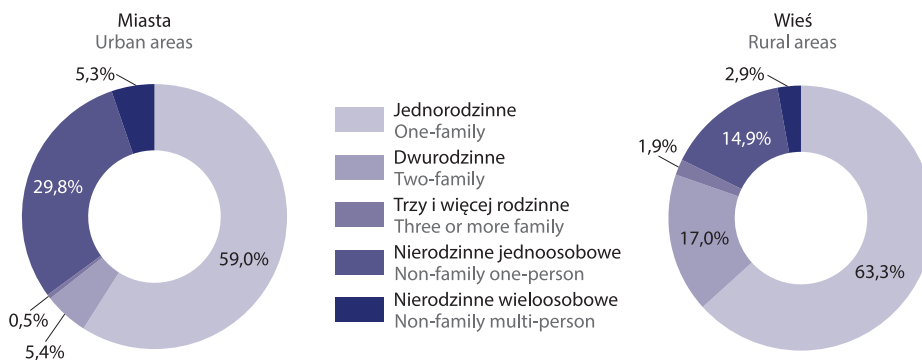
Ogółem Total	100,0	70,1	60,3	8,9	1,0	29,9
Miasta Urban areas	100,0	64,9	59,0	5,4	0,5	35,1
Wieś Rural areas	100,0	82,2	63,3	17,0	1,9	17,8

Gospodarstwa domowe dwurodzinne (74,7 tys.) stanowiły 8,9% ogółu gospodarstw domowych i podobnie jak w przypadku gospodarstw jednorodzinnych ich udział był wyższy na wsi (17,0%) niż w miastach (5,4%). Gospodarstwa składające się z trzech i większej liczby rodzin, których zbiorowość liczyła 8,1 tys., występują stosunkowo rzadko (stanowiąc 1,0% ogółu gospodarstw), głównie na wsi (1,9%). W Polsce odsetek gospodarstw dwurodzinnych oraz trzy i więcej rodzinnych w ogóle gospodarstw domowych wyniósł odpowiednio 9,6% oraz 1,3%.

Do powiatów o najwyższym udziale gospodarstw wielorodzinnych należały powiaty: skierniewicki (21,6% ogółu gospodarstw domowych), piotrkowski (18,9%), wieruszowski (18,6%) oraz pajęczański (18,1%). Najniższy ich odsetek odnotowano w Łodzi (3,9%), Piotrkowie Trybunalskim (6,7%) i Skierniewicach (7,2%).

Wykres 2. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.

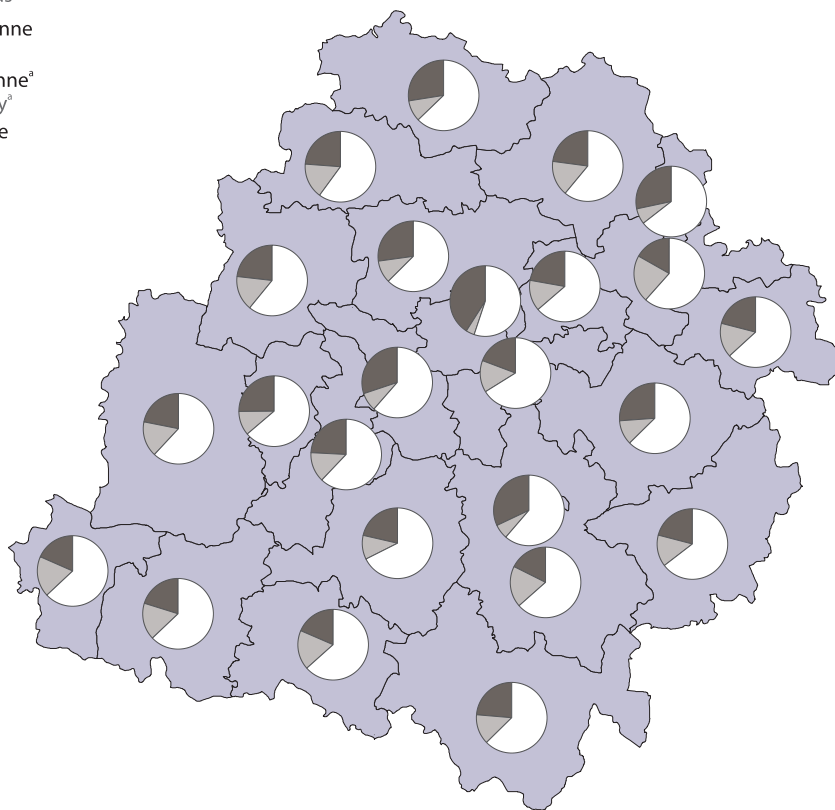
Charts 2. Households by family composition in 2021

Mapa 6. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.
 Map 6. Households by family composition in 2021

W % ogółu gospodarstw domowych
 In % of all households

- Jednorodzinne
One-family
- Wielorodzinne^a
Multi-family^a
- Nierodzinne
Non-family

a Dwu i więcej rodzinne.

a Two and more family.

Gospodarstwa nierodzinne są to gospodarstwa domowe, w których nie wyodrębniono rodzin. Ich zbiorowość w województwie łódzkim liczyła 252,0 tys., tj. 29,9% ogółu gospodarstw domowych (o 2,4 p. proc. więcej niż w skali całego kraju). W 2021 r. wśród ogółu gospodarstw domowych w miastach 35,1% stanowiły gospodarstwa nierodzinne, natomiast na wsi 17,8%.

W rozumieniu definicji spisowej gospodarstwa nierodzinne składają się z jednej lub większej liczby osób, w tym także spokrewnionych ze sobą, ale nie tworzących rodziny. Wśród nich 84,8% stanowiły gospodarstwa nierodzinne jednoosobowe (85,0% w miastach i 83,9% na wsi). Z kolei gospodarstwa nierodzinne wieloosobowe miały wyższy udział na wsi (16,1%) niż w miastach (15,0%).

Największym odsetkiem gospodarstw nierodzinnych charakteryzowały się miasta na prawach powiatu Łódź (41,0%), Piotrków Trybunalski (32,0%), Skierniewice (28,3%) oraz powiat pabianicki (30,1%). Najniższy udział tego typu gospodarstw odnotowano w powiecie skierniewickim (16,8%) i piotrkowskim (17,6%).

1.4. Gospodarstwa domowe z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej

1.4. Households with older persons aged 60 and more

Przy charakteryzowaniu gospodarstw domowych istotne jest dokonanie analizy gospodarstw domowych w skład których wchodzi osoby powyżej 60 roku życia. W 2021 r. zbiorowość takich gospodarstw liczyła 466,8 tys., tj. 55,4% ogółu gospodarstw domowych i wzrosła w porównaniu z 2011 r. o 13,9%. W Polsce ich liczba, w okresie międzypisowym, zwiększyła się o 19,0% do poziomu 6,5 mln gospodarstw domowych.

Wzrost udziału gospodarstw domowych z osobami starszymi obserwuje się zarówno w miastach, jak i na wsi. W 2021 r. już więcej niż co drugie gospodarstwo domowe zarówno w miastach (53,6%) jak i na wsi (59,7%) miało w swoim składzie osobę starszą – w 2011 r. stanowiły one 43,2 % ogółu gospodarstw domowych w miastach i 54,6% ogółu gospodarstw domowych na wsi.

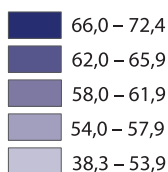
W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu bardziej dynamiczny wzrost gospodarstw domowych z osobami starszymi miał miejsce w miastach, gdzie wyniósł 10,4 p. proc., podczas gdy na wsi było to 5,1 p. proc.

Mapa 7. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej w 2021 r.

Map 7. Households with persons aged 60 and more in 2021

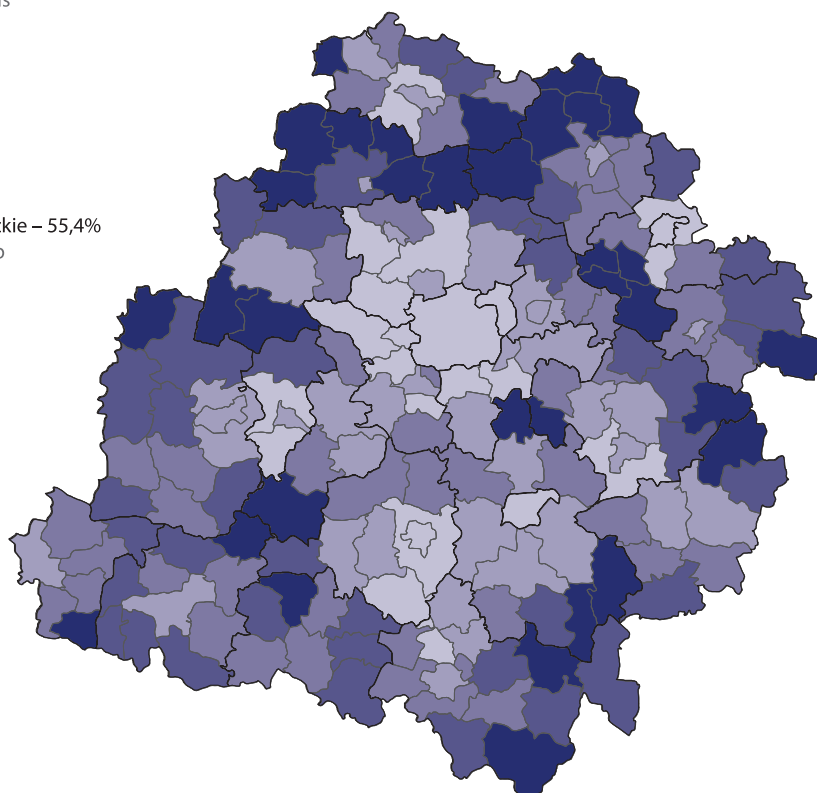
W % ogółu gospodarstw domowych

In % of all households

województwo łódzkie – 55,4%

Łódzkie Voivodship

W 2021 r. gminami o najwyższym udziale gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej w ogóle gospodarstw były gminy wiejskie: Grabów (72,4%), Góra Świętej Małgorzaty (72,4%), Zduny (72,1%) oraz Sadkowice (71,6%), zaś najniższym gminy wiejskie: Kleszczów (38,3%) oraz Pabianice (44,2%).

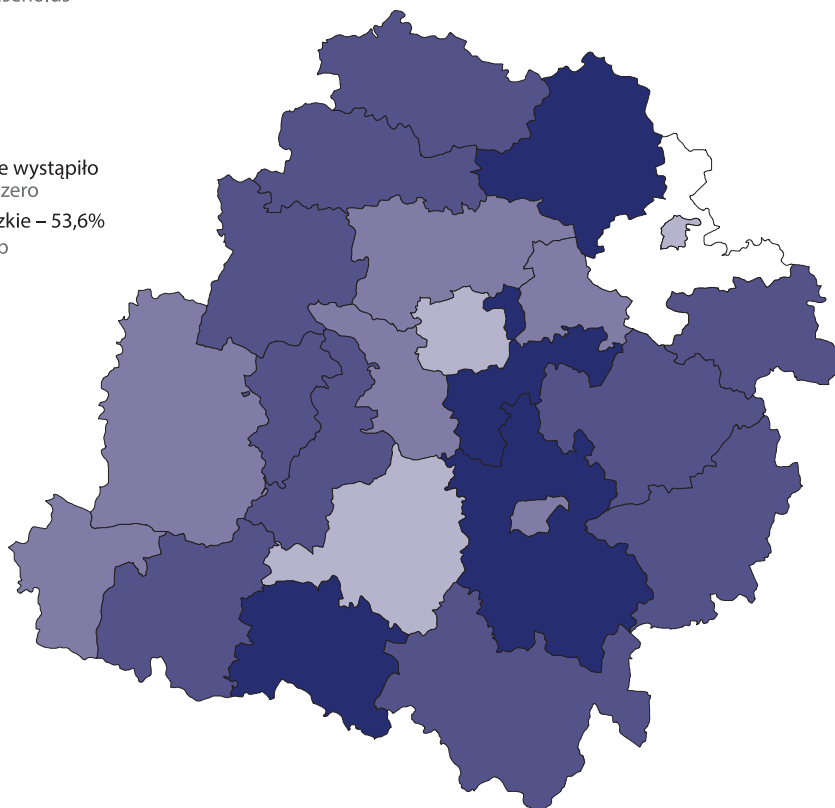
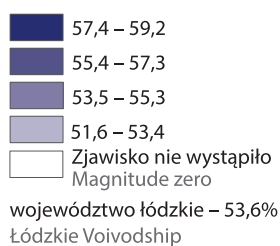
Tablica 5. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej
 Table 5. Households with persons aged 60 and more

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	884 298	842 765	636 837	591 335	247 461	251 430
Bez osób w wieku 60 lat i więcej Without persons aged 60 and more	474 370	375 956	362 006	274 534	112 364	101 422
Z osobami w wieku 60 lat i więcej With persons aged 60 and more	409 928	466 809	274 831	316 801	135 097	150 008
w % in %						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bez osób w wieku 60 lat i więcej Without persons aged 60 and more	53,6	44,6	56,8	46,4	45,4	40,3
Z osobami w wieku 60 lat i więcej With persons aged 60 and more	46,4	55,4	43,2	53,6	54,6	59,7
z 1 osobą with one person	31,0	33,1	29,5	33,1	34,8	33,3
z 2 osobami with two persons	14,8	20,7	13,3	19,3	18,5	24,0
z 3 osobami i więcej with three and more persons	0,6	1,5	0,4	1,2	1,3	2,3

Podobnie jak w 2011 r., tak i w 2021 r., najczęściej w skład gospodarstwa domowego wchodziła jedna osoba będąca w wieku 60 lat i więcej i gospodarstwa takie stanowiły 33,1% ogółu gospodarstw domowych (w 2011 r. – 31,0%). Udział gospodarstw domowych z dwiema osobami starszym wynosił 20,7% i był o 6,0 p. proc. wyższy niż w 2011 r. Najniższy odsetek (1,5%) stanowiły gospodarstwa w skład których wchodziło 3 i więcej osób w wieku powyżej 60 lat (w 2011 r. – 0,6%).

Mapa 8. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej w miastach w 2021 r.
 Map 8. Households with persons aged 60 and more in urban areas in 2021

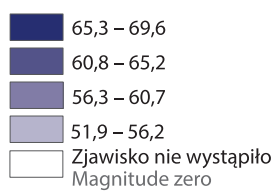
W % ogółu gospodarstw domowych w miastach
 In % of all urban households

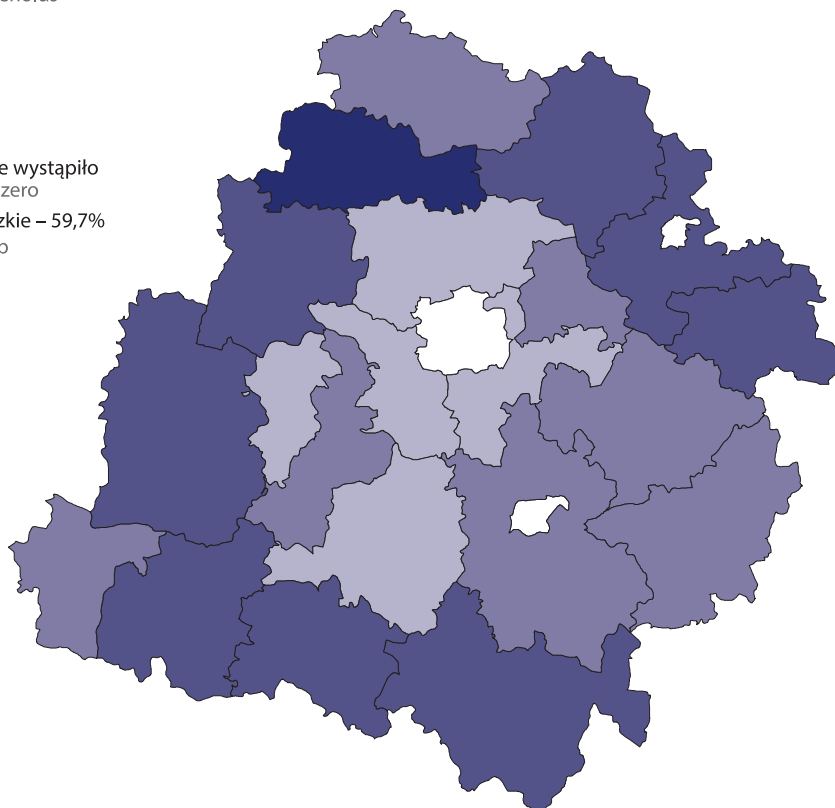
W przekroju terytorialnym najwyższym odsetkiem gospodarstw domowych z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej w miastach charakteryzowały się powiaty: piotrkowski (59,2%), pajęczański (58,3%), łowicki (57,5%) oraz łódzki wschodni (57,5%), zaś najniższym powiat bełchatowski (51,6%) oraz miasta na prawach powiatu: Łódź (51,9%), Skierniewice (52,8%) i Piotrków Trybunalski (53,8%). W przypadku wsi najwyższy udział odnotowano w powiatach łęczyckim (69,6%), łowickim (64,6%), rawskim (64,5%) i poddębickim (64,4%). Natomiast najniższy ich udział dotyczył powiatu zgierskiego (51,9%), łódzkiego wschodniego (53,0%), bełchatowskiego (53,3%) i pabianickiego (53,3%).

Mapa 9. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej na wsi w 2021 r.
 Map 9. Households with persons aged 60 and more in rural areas in 2021

W % ogółu gospodarstw domowych na wsi
 In % of all rural households

województwo łódzkie – 59,7%
 Łódzkie Voivodship

Rozdział 2

Chapter 2

Rodziny

Families

W NSP 2021 wśród osób wspólnie mieszkających wyodrębnione zostały rodziny. Podstawową informacją, która umożliwia wyodrębnienie rodzin biologicznych, jest ustalenie stopnia pokrewieństwa w stosunku do określonej osoby oraz wskazanie dla każdej osoby jej współmałżonka i rodziców (jeżeli takie osoby zamieszkują wspólnie).

Rodzina biologiczna (nuklearna) definiowana jest jako dwie lub większa liczba osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy (osoby w związkach niesformalizowanych) – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko. Zgodnie z powyższą definicją wyróżnia się następujące typy rodzin biologicznych: małżeństwo bez dzieci, małżeństwo z dziećmi, związki niesformalizowane bez dzieci, związki niesformalizowane z dziećmi, samotna matka z dziećmi, samotny ojciec z dziećmi.

Związek niesformalizowany oznacza utrzymywanie więzi psychicznych, fizycznych i/lub ekonomicznych natury małżeńskiej (bez zawierania związku małżeńskiego) pomiędzy dwiema osobami. W poprzednich spisach pozycja ta w stosowanej w statystyce typologii rodzin była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

Rodzina pełna to oboje rodzice z dzieckiem/dziećmi (naturalnymi lub adoptowanymi), natomiast **rodzina niepełna** to jeden rodzic z dzieckiem/dziećmi, tj. samotna matka z dziećmi lub samotny ojciec z dziećmi.

Jako dziecko określa się osobę w każdym wieku, która pozostaje w gospodarstwie domowym wraz z obojgiem lub jednym z rodziców. Do dzieci zalicza się również pasierbów oraz dzieci przysposobione.

Dziecko do lat 24 pozostające na utrzymaniu jest to dziecko w wieku 0–24 lata, które nie posiada własnego źródła utrzymania i pozostaje na utrzymaniu innej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego.

2.1. Typy rodzin

2.1. Types of families

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r. wykazały, że w dniu 31 marca 2021 r. w województwie łódzkim mieszkało 682,9 tys. rodzin tworzących 842,8 tys. gospodarstw domowych. Wyniki spisów powszechnych m.in. z lat 2002 i 2011 wykazywały wzrost liczby rodzin, jednak w ciągu minionej dekady liczba ta w województwie łódzkim zmniejszyła się o 56,5 tys. tj. o 7,6%. W Polsce nastąpił w tym czasie spadek liczby rodzin o 3,2%. W porównaniu z 2011 r. liczba rodzin zmniejszyła się przede wszystkim w miastach – o 58,0 tys. (tj. 12,1%). Na wsi natomiast odnotowano niewielki wzrost – o 1,5 tys. (tj. 0,6%), co jest głównie konsekwencją przemieszczeń ludności z miast na wieś, najczęściej do gmin podmiejskich skupionych wokół dużych miast.

Biorąc pod uwagę typy rodzin należy zauważyć, że w porównaniu z wynikami NSP 2011 r. znacznie obniżyła się liczba małżeństw zarówno z dziećmi, jak i bez dzieci (spadek o 15,3%). W 2021 r. małżeństw odnotowano 453,9 tys., tj. 66,5% ogółu rodzin, a w 2011 r. – 536,1 tys., co stanowiło 72,5% ogółu rodzin. W skali kraju udział liczby małżeństw był nieco wyższy niż w województwie łódzkim i w 2021 r. wyniósł 67,4% ogółu rodzin w Polsce. Obserwowane w okresie międzyspisowym zmiany w strukturze rodzin mogą wynikać m.in. ze zmniejszającej się liczby zawieranych małżeństw na korzyść pozostawania w związkach niesformalizowanych oraz rosnącej dość dynamicznie w liczby rozwodów.

Tablica 6. Rodziny według typów i miejsca zamieszkania
 Table 6. Families by types and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Małżeństwa Marriages		Związki niefORMALIZOWANE ^a Informal relationships ^a		Matki z dziećmi Single mothers with children	Ojcowie z dziećmi Single fathers with children
			bez dzieci without children	z dziećmi with children	bez dzieci without children	z dziećmi with children		
w liczbach bezwzględnych in absolute figures								
Ogółem Total	2011	739 319	190 946	345 136	9 091	10 983	161 568	21 596
	2021	682 867	171 852	282 018	20 902	35 171	149 942	22 982
Miasta Urban areas	2011	481 097	129 159	203 483	8 180	9 136	116 149	14 990
	2021	423 098	111 829	152 246	15 961	23 555	104 755	14 752
Wieś Rural areas	2011	258 222	61 787	141 653	911	1 848	45 419	6 605
	2021	259 769	60 023	129 772	4 941	11 616	45 187	8 230
w % in %								
Ogółem Total	2011	100,0	25,8	46,7	1,2	1,5	21,9	2,9
	2021	100,0	25,2	41,3	3,1	5,2	22,0	3,4
Miasta Urban areas	2011	100,0	26,8	42,3	1,7	1,9	24,1	3,1
	2021	100,0	26,4	36,0	3,8	5,6	24,8	3,5
Wieś Rural areas	2011	100,0	23,9	54,9	0,4	0,7	17,6	2,6
	2021	100,0	23,1	50,0	1,9	4,5	17,4	3,2
2011=100								
Ogółem Total		92,4	90,0	81,7	229,9	320,2	92,8	106,4
Miasta Urban areas		87,9	86,6	74,8	195,1	257,8	90,2	98,4
Wieś Rural areas		100,6	97,1	91,6	542,4	628,6	99,5	124,6

a W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

a In the 2011 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

Wśród par pozostających w związkach małżeńskich największe zmiany dotyczyły grupy małżeństw z dziećmi. Pomimo spadku ich liczby, ta grupa pozostawała niezmiennie najczęstszym typem rodziny. W 2021 r. w województwie łódzkim rodzin takich było 282,0 tys. i stanowiły 41,3% ogółu rodzin. W Polsce udział rodzin z dziećmi wyniósł 43,9%. W porównaniu z 2011 r. liczba małżeństw z dziećmi zmniejszyła się o 63,1 tys. (tj. o 18,3%). Spadek dotyczył w większości rodzin zamieszkałych w miastach (o 25,2%), natomiast na wsi spadek liczby małżeństw z dziećmi był znacząco niższy (o 8,4%). Należy dodatkowo zaznaczyć, że rodziny z dziećmi stanowiły dokładnie połowę (50,0%) ogółu rodzin zamieszkałych na wsi, natomiast w miastach 36,0%.

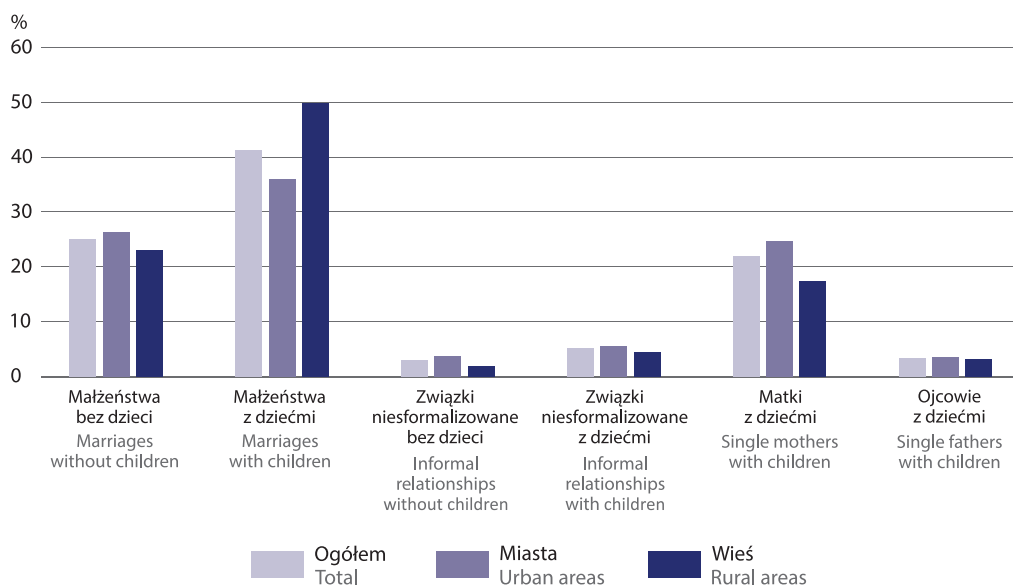
W latach 2011–2021 obserwowany był również spadek liczby małżeństw bez dzieci – o 19,1 tys. (tj. o 10,0%). W 2021 r. w województwie łódzkim zamieszkiwało ich 171,9 tys., co stanowiło 1/4 wszystkich rodzin. W Polsce udział małżeństw bez dzieci wyniósł 23,5%. Należy zaznaczyć, że największy ubytek tego typu rodzin nastąpił w miastach województwa łódzkiego – o 13,4%, na wsi natomiast był znacznie mniejszy – o 2,9%.

Według wyników NSP 2021 w województwie łódzkim odnotowano 56,1 tys. par pozostających w związkach niesformalizowanych. W porównaniu z 2011 r. liczba tego typu rodzin wzrosła prawie 3-krotnie. Jednak w strukturze rodzin według typów miały one nadal nieznaczny udział, tj. 8,2% (w 2011 r. – 2,7%). W skali kraju udział związków niesformalizowanych był wyższy niż w województwie o 0,2 p. proc. (8,4% ogółu rodzin). Zdecydowana większość związków niesformalizowanych (39,5 tys. tj. 70,5%) mieszkała w miastach, gdzie na przestrzeni 10 lat ich liczba wzrosła o 128,2%. W 2021 r. na wsi mieszkali 16,6 tys. par pozostających w związkach niesformalizowanych i w ciągu dekady nastąpił 6-krotny wzrost tego typu rodzin. Pary z dziećmi stanowiły 62,7% związków niesformalizowanych, przy czym wyższy udział związków niesformalizowanych z dziećmi w ogólnej ich liczbie odnotowano na wsi (70,2%), w miastach osoby w związkach niesformalizowanych z dziećmi stanowiły 59,6%.

Kolejnym typem rodzin są rodziny niepełne (matki z dziećmi i ojcowie z dziećmi), których w 2021 r. w województwie łódzkim było 172,9 tys., co oznacza, że co czwarta rodzina była tworzona przez samotnego rodzica z dziećmi (25,3% ogółu rodzin). Omawiany odsetek dla Polski wyniósł 24,2%. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. liczba rodzin niepełnych w łódzkim zmniejszyła się o 10,2 tys. (tj. 5,6%), podczas gdy w kraju wzrosła w tym czasie o 2,6%. 69,1% rodzin niepełnych mieszkała w miastach. W 2021 r. liczba matek samodzielnie wychowujących dzieci wyniosła 149,9 tys. i stanowiły one 22,0% ogółu rodzin, podczas gdy ojców tworzących rodzinę niepełną było 23,0 tys., a ich udział w strukturze rodzin wyniósł tylko 3,4%. Na uwagę zasługuje natomiast wzrost o 6,4% liczby ojców samodzielnie wychowujących dzieci. Samotne matki stanowiły większość rodzin niepełnych (86,7%), chociaż ich liczba spadła w stosunku do 2011 r. o 11,6 tys. (tj. o 7,2%). Liczba samotnych ojców wzrosła o 1/4, na wsi, a na terenach miejskich spadła o 1,6%, samotnych matek z dziećmi było natomiast mniej niż w 2011 r. zarówno na wsi, jak i w miastach (odpowiednio o 0,5% i 9,8%).

Wykres 3. Rodziny według typów i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Charts 3. Families by types and place of residence in 2021

Ważnym elementem analizy rodzin jest występowanie poszczególnych typów rodzin w ujęciu regionalnym. Według wyników spisu w 2021 r. w województwie łódzkim największy udział rodzin z dziećmi (par małżeńskich i związków niesformalizowanych) w ogólnej liczbie rodzin odnotowano w powiatach: skierniewickim (55,8%), piotrkowskim (54,5%) i opoczyńskim (54,3%). Najmniej rodzin z dziećmi mieszkowało natomiast w miastach na prawach powiatu: Łodzi (38,2%) i Piotrkowie Trybunalskim (42,2%) oraz w powiecie kutnowskim (44,9%).

Największym udziałem rodzin typu małżeństwa i związki niesformalizowane bez dzieci charakteryzowały się miasta na prawach powiatu: Łódź (32,3%), Skierniewice (29,2%) i Piotrków Trybunalski (29,0%). Najniższy udział rodzin bez dzieci odnotowano w powiatach: opoczyńskim (23,9%), wieruszowskim (24,4%) i skierniewickim (24,6%).

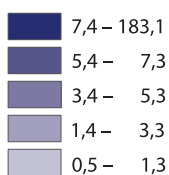
Z kolei najwyższy udział rodzin niepełnych wystąpił w miastach na prawach powiatu: Łodzi (29,6%) i Piotrkowie Trybunalskim (28,8%) oraz w powiecie pabianickim (26,8%). Najniższy natomiast udział rodziców samotnie wychowujących dzieci odnotowano w powiatach: skierniewickim (19,7%), piotrkowskim (20,8%) i rawskim (21,2%).

Mapa 10. Rodziny w 2021 r.

Map 10. Families in 2021

W tys.

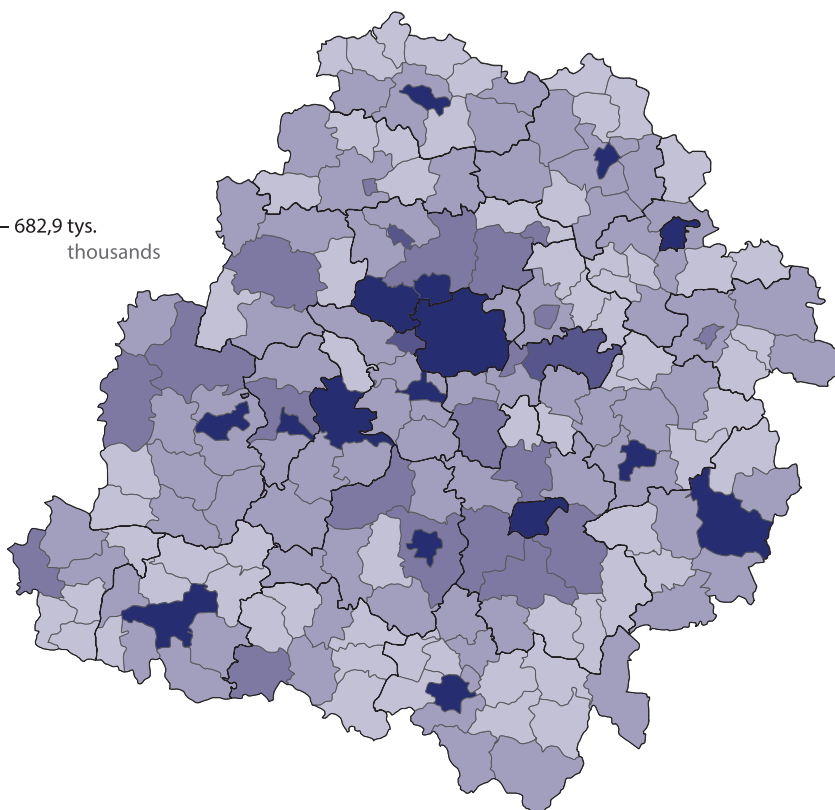
In thousands

województwo łódzkie – 682,9 tys.

Łódzkie Voivodship

thousands

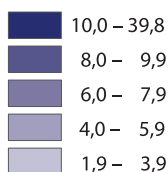
Analiza rodzin w województwie łódzkim w przekroju gminnym wykazała, że w 2021 r. największy udział małżeństw z dziećmi w ogólnej liczbie rodzin odnotowano w gminach wiejskich – 49,9% wobec 35,2% w gminach miejskich. Najwyższym odsetkiem charakteryzowały się gminy wiejskie: Chąsno (58,4%), Kleszczów (57,3%), Godzianów (56,7%). Najmniejsze udziały wystąpiły w gminie wiejskiej Dobryszyce 25,6% oraz w gminach miejskich: Łódź (32,0%) i Łęczyca (33,9%).

Z kolei związki niesformalizowane z dziećmi stanowiły większy udział w gminach miejskich (5,7% ogółu rodzin). Jednak na czele gmin z największym udziałem znalazły się gminy wiejskie: Dobryszyce (28,9%) Lubochnia (20,9%) i Lutomiersk (11,7%). Udział omawianych rodzin w gminach wiejskich ogółem wyniósł 4,4%, a najmniejszy odnotowano w gminach wiejskich: Poświętne (1,2%), Wróblew (1,9%) i Czerniewice (2,0%).

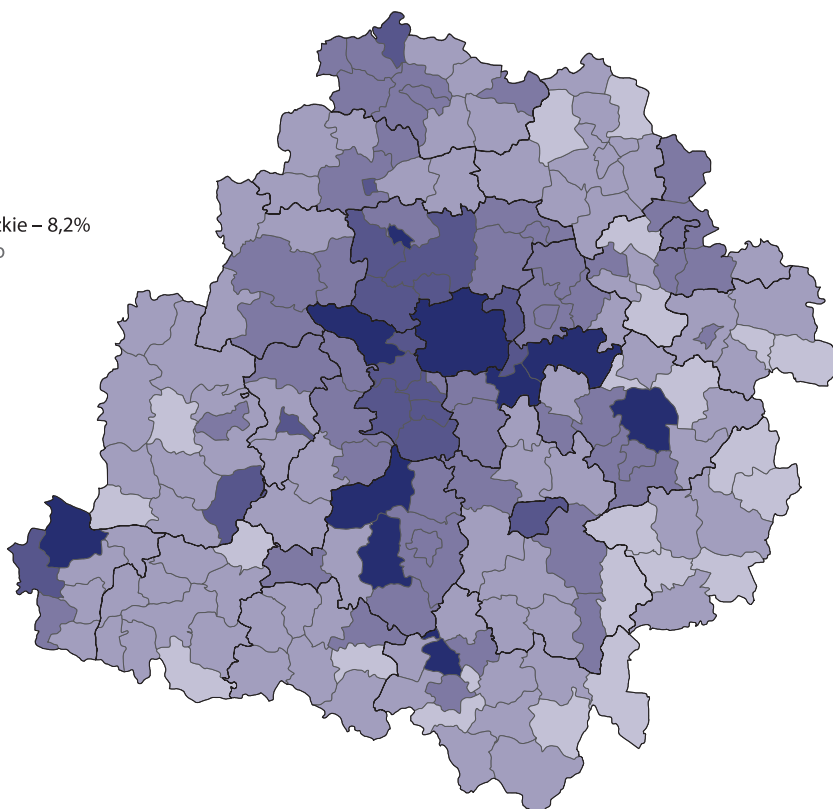
Mapa 11. Związki niesformalizowane w 2021 r.

Map 11. Informal relationships in 2021

W % ogółu rodzin
In % of total families

województwo łódzkie – 8,2%
Łódzkie Voivodship

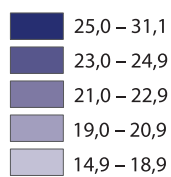

Rodziny typu małżeństwa i związki niesformalizowane bez dzieci stanowiły większy udział w gminach miejskich (30,6%) niż w gminach wiejskich (25,1%) i miejsko-wiejskich (26,1%). Największy odsetek tego typu rodzin odnotowano w gminach miejskich: Łódź (32,3%), Kutno (31,6%) i Rawa Mazowiecka (29,8%), a najmniejszy w gminach wiejskich: Paradyż (19,0%), Kleszczów (19,1%) i Brąszewice (21,4%).

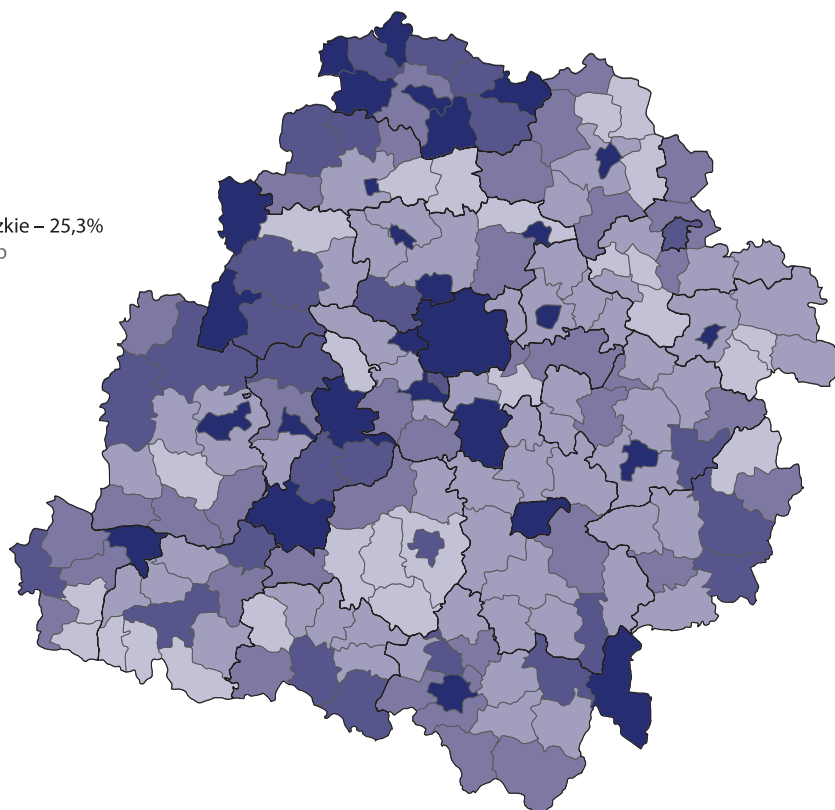
Udział rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin był również większy w gminach miejskich, w których wyniósł 28,5%. Największy udział odnotowano w gminach miejskich: Ozorków (31,1%), Łęczyca (31,0%) i Pabianice (30,2%). W gminach wiejskich co piątą rodzinę tworzył rodzic samodzielnie wychowujący dzieci. Najmniejszym odsetkiem charakteryzowały się gminy wiejskie: Regnów (14,9%), Góra Świętej Małgorzaty (15,2%) i Bełchatów (15,6%).

Mapa 12. Rodziny niepełne w 2021 r.
Map 12. Single-parent families in 2021

W % ogółu rodzin
In % of total families

województwo łódzkie – 25,3%
Łódzkie Voivodship

2.2. Rodziny z dziećmi, w tym rodziny wielodzietne

2.2. Families with children, including multi-child families

Według wyników NSP 2021 liczba rodzin z dziećmi w województwie łódzkim wyniosła 490,1 tys. i w porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się o 9,1%, chociaż wśród rodzin mieszkających w miastach spadek ten był większy (o 14,1%), a na terenach wiejskich rodzin z dziećmi ubyło o 0,4%.

W 2021 r. 57,7% rodzin posiadała 1 dziecko, a 34,1% – 2 dzieci. W porównaniu z 2011 r. zwiększył się nieznacznie udział rodzin posiadających zarówno 1, jak i 2 dzieci (odpowiednio o 0,1 p. proc. i o 1,2 p. proc.).

Rodzina wielodzietna to rodzina z co najmniej 3 dzieci. Podobnie jak w przypadku pozostałych analizowanych typów rodzin podstawą do wyodrębnienia rodzin wielodzietnych jest istnienie więzi między rodzicami i dziećmi (niekoniecznie biologicznej). W 2021 r. rodzin wychowujących trójkę lub więcej dzieci było w województwie łódzkim 40,4 tys. (o 11,2 tys. mniej niż w 2011 r.), co stanowiło 8,2% ogółu rodzin z dziećmi (w Polsce – 10,7% ogółu). W porównaniu z 2011 r. odnotowano spadek udziału rodzin z 3 i większą liczbą dzieci (o 1,4 p. proc.). Sytuacja taka wystąpiła zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich. Warto podkreślić, że udział rodzin wielodzietnych był ponad dwukrotnie wyższy na wsi niż w miastach (odpowiednio 12,1% i 5,7%).

Tablica 7. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci i miejsca zamieszkania
Table 7. Families by types and place of residence

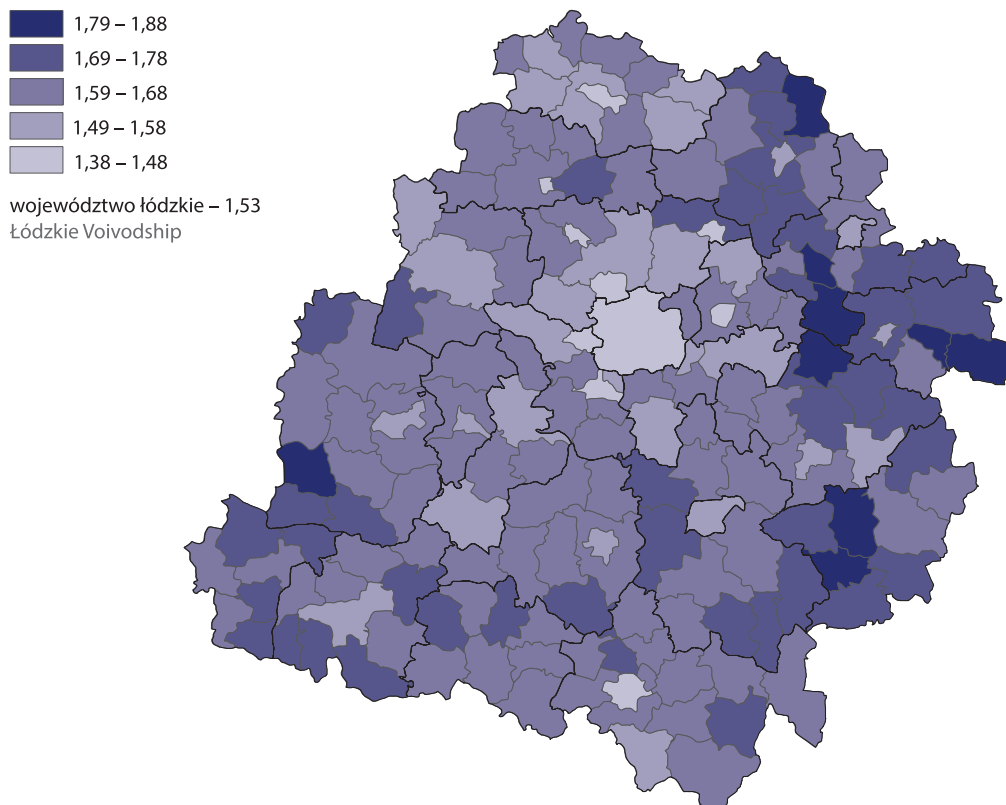
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	539 282	490 113	343 758	295 308	195 525	194 805
z 1 dzieckiem with 1 child	310 545	282 675	216 574	186 877	93 971	95 798
z 2 dziećmi with 2 children	177 176	167 036	106 216	91 621	70 959	75 415
z 3 dziećmi with 3 children	39 738	32 895	17 028	13 956	22 710	18 939
z 4 i więcej dziećmi with 4 and more children	11 823	7 507	3 939	2 854	7 884	4 653
w % in %						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z 1 dzieckiem with 1 child	57,6	57,7	63,0	63,3	48,1	49,2
z 2 dziećmi with 2 children	32,9	34,1	30,9	31,0	36,3	38,7
z 3 dziećmi with 3 children	7,4	6,7	5,0	4,7	11,6	9,7
z 4 i więcej dziećmi with 4 and more children	2,2	1,5	1,1	1,0	4,0	2,4

Obserwowane zmiany dotyczące zmniejszającej się liczby rodzin z dziećmi są skutkiem m.in. mniejszej liczby kobiet w wieku rozrodczym oraz odkładania na później decyzji o założeniu rodziny. Zmiany te, widoczne są również z perspektywy bieżącej statystyki urodzeń – kobiety później decydują się na macierzyństwo, czego efektem jest podwyższenie mediany (średniego wieku kobiet rodzących dziecko), która w 2021 r. wyniosła 30,5 lat wobec 28,9 lat w 2011 r. W tym okresie zwiększył się także – o 1,5 roku – średni wiek urodzenia pierwszego dziecka – w 2021 r. i wyniósł 28,7 lat. Ponadto obserwowany jest spadek liczby urodzeń – w 2011 r. urodziło się 24,0 tys. dzieci, w 2021 r. – 19,6 tys., natomiast w 2023 r. liczba urodzeń żywych wyniosła 16,4 tys. i była to najniższa liczba urodzeń odnotowana w całym okresie powojennym.

Według wyników spisu w 2021 r. współczynnik przeciętnej liczby dzieci w rodzinie w województwie łódzkim wyniósł 1,53, i był o 0,02 niższy niż w 2011 r. (w Polsce – 1,60). Najwyższy współczynnik zanotowano w powiatach: opoczyńskim i skierniewickim (po 1,72), a najniższy w Łodzi (1,38) oraz powiecie pabianickim (1,46).

Wśród gmin województwa łódzkiego wskaźnikiem wyższym niż średni charakteryzowały się gminy miejsko-wiejskie, w których współczynnik przeciętnej liczby dzieci w rodzinie wyniósł 1,59 oraz wiejskie – 1,66. Najwyższe wartości omawianego współczynnika (od 1,88 do 1,81) wystąpiły w gminach wiejskich: Brąszewice, Sławno, Paradyż, Głuchów, Regnów i Godzianów. Niższym niż średni współczynnikiem charakteryzowały natomiast gminy miejskie (1,43), a najniższe wartości, poniżej 1,40, odnotowano w Łodzi i Pabianicach.

Mapa 13. Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r.
Map 13. Average number of children in the family in 2021

2.3. Rodziny z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu

2.3. Families with dependent children aged up to 24

Z perspektywy prowadzenia polityki społecznej państwa, istotne jest określenie liczebności i zmian w strukturze rodzin posiadających dzieci na utrzymaniu. Według wyników NSP 2021 r. wśród 490,1 tys. rodzin z dziećmi w województwie łódzkim 60,9% (tj. 298,5 tys.) posiadało na utrzymaniu dzieci w wieku do 24 lat. Jest to o 4,5 p. proc. rodzin mniej niż w 2011 r. Zmniejszyła się także liczba dzieci poniżej 25 lat pozostających na utrzymaniu – w 2021 r. było ich 471,8 tys. wobec 552,8 tys. w 2011 r., tj. mniej o 14,7%. W Polsce w 2021 r. udział rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu wyniósł 62,3% w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi i był o 4,8 p. proc. mniejszy niż 10 lat wcześniej.

Tablica 8. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu według typu rodziny i miejsca zamieszkania

Table 8. Families with dependent children aged up to 24 by type of family and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	352 926	298 539	219 972	176 235	132 954	122 304
Małżeństwa Marriages	250 854	191 565	143 501	101 701	107 353	89 864
Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a	9 391	28 133	7 760	18 970	1 631	9 163
Matki z dziećmi Single mothers with children	83 648	68 444	62 250	48 763	21 398	19 681
Ojcowie z dziećmi Single fathers with children	9 033	10 397	6 461	6 801	2 572	3 596
w % in %						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Małżeństwa Marriages	71,1	64,2	65,2	57,7	80,7	73,5
Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a	2,7	9,4	3,5	10,8	1,2	7,5
Matki z dziećmi Single mothers with children	23,7	22,9	28,3	27,7	16,1	16,1
Ojcowie z dziećmi Single fathers with children	2,6	3,5	2,9	3,9	1,9	2,9

a W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

a In the 2011 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

Największą grupę rodzin z dziećmi pozostającymi na utrzymaniu stanowiły małżeństwa, których udział w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu wyniósł 64,2%, tj. o 6,9 p. proc. mniej niż w 2011 r. Kolejną znaczącą grupę z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu stanowiły samotne matki z udziałem 22,9%, tj. o 0,8 p. proc. mniej niż w poprzednim spisie. W porównaniu z wynikami NSP 2011 nastąpił natomiast wzrost udziału zarówno samotnych ojców z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu (z 2,6% w 2011 r. do 3,5% w 2021 r.), jak i związków niesformalizowanych (z 2,7% do 9,4%). Reasumując, spadła liczba dzieci pozostających na utrzymaniu rodzin i jednocześnie częściej niż w 2011 r. są one wychowywane w związkach niesformalizowanych i przez samotnych ojców.

W 2021 r. w strukturze rodzin z dziećmi w wieku do 24 lat pozostających na utrzymaniu rodziny z 1 dzieckiem stanowiły 52,4%, z 2 dziećmi – 39,0%, z 3 dziećmi – 7,1% a z 4 lub większą liczbą dzieci – 1,4%. Struktura ta była zróżnicowana w poszczególnych typach rodzin, ale w każdej kategorii największy był udział rodzin z 1 dzieckiem. Tylko w małżeństwach udział rodzin z 1 dzieckiem i z 2 dziećmi był zbliżony (odpowiednio 45,2% i 44,9%). W przypadku pozostałych typów – rodziny z 1 dzieckiem na utrzymaniu w związkach niesformalizowanych stanowiły 56,0%, w przypadku samotnych matek było to 67,8%, a samotnych ojców – 75,4%. Należy podkreślić, że największy udział rodzin z 4 i więcej dzieci wystąpił w związkach niesformalizowanych (1,8% wobec 1,4% dla ogółu rodzin).

W strukturze rodzin z dziećmi w wieku poniżej 25 lat pozostających na utrzymaniu według miejsca zamieszkania zauważalna jest prawidłowość większego udziału rodzin z 1 dzieckiem w miastach, a rodzin z co najmniej 2 dziećmi na terenach wiejskich. Dotyczy to wszystkich typów rodzin. Wśród rodzin mieszkających w miastach 1 dziecko na utrzymaniu miało 57,0% rodzin. Odsetki te są istotnie wyższe dla rodzin niepełnych (samotne matki – 69,0%, samotni ojcowie – 77,7%). Na wsi rodziny z jedynakami stanowiły mniej niż połowę ogółu rodzin z dziećmi w wieku do 24 lat na utrzymaniu (45,9%). Natomiast wyższy niż w miastach był na wsi udział rodzin z 2 dziećmi (42,6% wobec 36,5% w miastach), 3 dzieci (9,6% wobec 5,4% w miastach) oraz rodzin z 4 i więcej dzieci (1,9% wobec 1,1% wśród rodzin zamieszkujących w miastach).

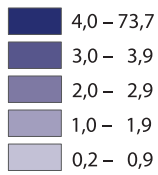
W 2021 r., przeciętna liczba dzieci w wieku 0–24 lata będących na utrzymaniu rodziny wyniosła 1,58 dzieci i pozostała na zbliżonym poziomie w porównaniu z 2011 r. (1,57 dzieci). W skali kraju współczynniki te były wyższe niż w województwie łódzkim zarówno w 2021 r., jak i w 2011 r. (odpowiednio 1,63 i 1,62). Pomimo że przeciętna liczba dzieci w rodzinie wzrosła w miastach z 1,47 do 1,51, a na wsi spadła z 1,73 do 1,68 w porównaniu z 2011 r., to rodziny mieszkające w miastach nadal charakteryzowały się mniejszą przeciętnie liczbą dzieci niż rodziny na wsi (1,51 wobec 1,68).

Biorąc pod uwagę typy rodzin, w okresie międzyspisowym najbardziej wzrosła przeciętna liczba dzieci pozostających na utrzymaniu małżeństw i ojców z dziećmi mieszkających w mieście. W 2021 r. w rodzinach małżeństw z dziećmi przeciętnie na utrzymaniu było 1,59 dzieci, a w rodzinach ojców z dziećmi – 1,26, podczas gdy w 2011 r. odpowiednio – 1,52 i 1,22 dzieci. Największy spadek przeciętnej liczby dzieci w rodzinie zanotowano natomiast w przypadku matek z dziećmi mieszkających na wsi, gdzie w 2021 r. przeciętna liczba dzieci na ich utrzymaniu wyniosła 1,43 wobec 1,47 dzieci w 2011 r.

Mapa 14. Rodziny z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu w 2021 r.
 Map 14. Families with dependent children aged up to 24 in 2021

W tys.

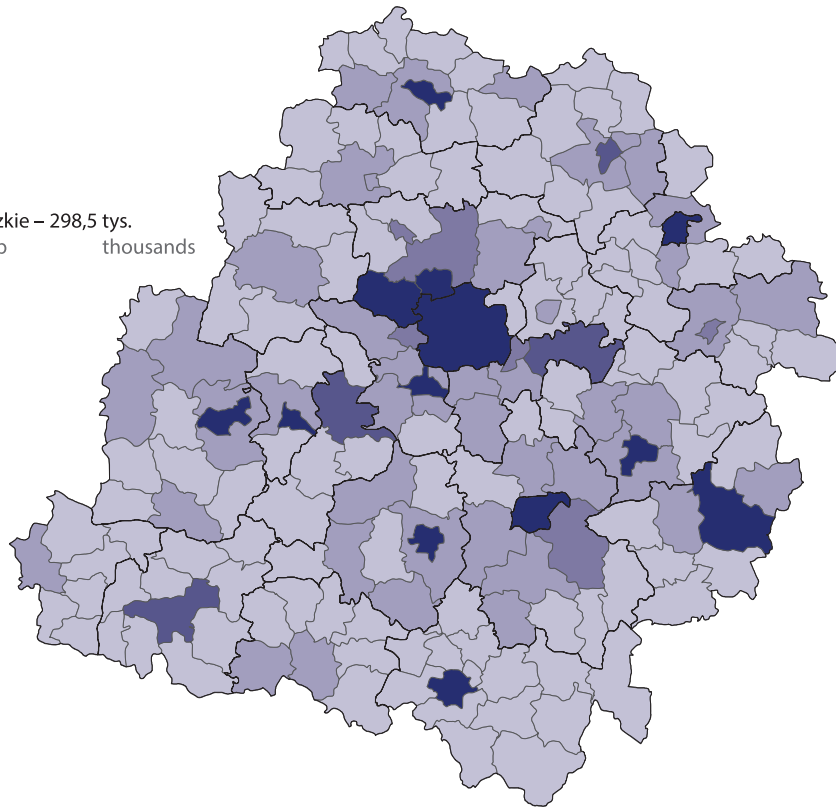
In thousands

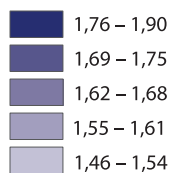
województwo łódzkie – 298,5 tys.

Łódzkie Voivodship

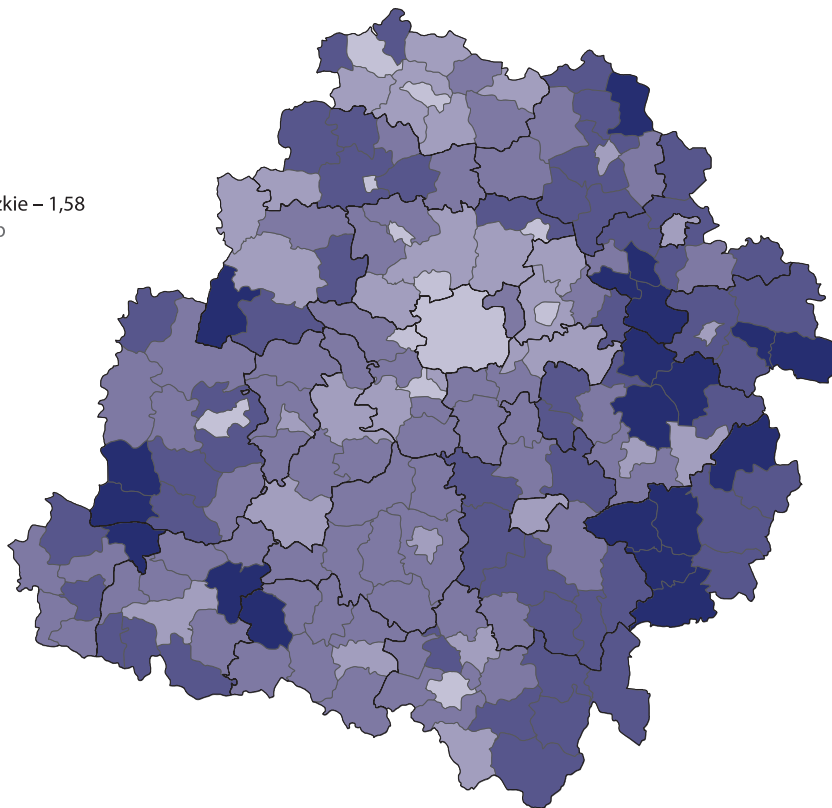
thousands

Mapa 15. Przeciętna liczba dzieci do 24 lat na utrzymaniu w 2021 r.
 Map 15. Average number of dependent children aged up to 24 in 2021

województwo łódzkie – 1,58
 Łódzkie Voivodship

W przekroju powiatów najwyższy współczynnik przeciętnej liczby dzieci do 24 lat na utrzymaniu zanotowano w powiatach: opoczyńskim (1,75) i skierniewickim (1,73), a najniższy w mieście na prawach powiatu – Łodzi (1,46) oraz powiecie pabianickim (1,46).

Z kolei wśród gmin najwyższym współczynnikiem charakteryzowały się gminy wiejskie: Żelechlinek (1,90), Paradyż (1,86) oraz Brąszewice, Głuchów i Sławno (po 1,85). W gminach miejskich natomiast zanotowano najniższe współczynniki, m.in w Łodzi i Pabianicach (po 1,46) oraz Kutnie (1,48).

2.4. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.4. Single-parent families with dependent children aged up to 24

W 2021 r. w województwie łódzkim było 172,9 tys. rodzin niepełnych, tj. mniej o 10,2 tys. (o 5,6%) w porównaniu z 2011 r. W Polsce w tym okresie rodzin niepełnych przybyło (o 2,6%).

Spośród rodzin niepełnych, podobnie jak w przypadku ogółu rodzin, wyróżnia się rodziny posiadające dzieci do lat 24 na utrzymaniu lub bez takich dzieci, tzn. w rodzinie albo nie ma dzieci w wieku 0–24 lat, albo dzieci w wieku poniżej 25 lat mają własne źródło utrzymania i nie pozostają na utrzymaniu rodzica. W 2021 r. liczba rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu stanowiła mniej niż połowę (45,6%) liczby rodzin niepełnych ogółem, wyodrębnionych z perspektywy więzi biologicznej. Rodzin niepełnych bez dzieci na utrzymaniu było tym samym 54,4% wśród ogółu rodzin niepełnych.

Tablica 9. Rodziny niepełne z dziećmi i bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu
Table 9. Single-parent families with and without dependent children aged up to 24

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	183 164	172 924	131 139	119 507	52 024	53 417
Bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu Without dependent children aged up to 24	90 483	94 083	62 428	63 943	28 054	30 140
Z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu With dependent children aged up to 24	92 681	78 841	68 711	55 564	23 970	23 277
w % in %						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu Without dependent children aged up to 24	49,4	54,4	47,6	53,5	53,9	56,4
Z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu With dependent children aged up to 24	50,6	45,6	52,4	46,5	46,1	43,6

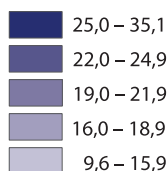
W 2021 r. w województwie łódzkim mieszkało 78,8 tys. rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu, tj. o 14,9% mniej niż w 2011 r. Udział rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu wśród wszystkich rodzin z dziećmi na utrzymaniu wyniósł 26,4%. W miastach mieszkało 55,6 tys. rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu, co oznacza spadek ich liczby o 19,1% w porównaniu z 2011 r., a na wsi – 23,3 tys., tj. o 2,9% mniej niż odnotowano w poprzednim spisie. Pomimo dużego spadku liczby rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w miastach, nadal udział takich rodzin wśród wszystkich rodzin z dziećmi na utrzymaniu jest tu większy niż na wsi (odpowiednio 31,5% i 19,0%).

Duże zróżnicowanie dotyczące udziału rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi na utrzymaniu wystąpiło także wśród powiatów województwa łódzkiego – najmniejszy odsetek rodzin niepełnych z dziećmi na utrzymaniu odnotowano w powiatach: skierniewickim (17,7%), piotrkowskim (19,8%) oraz opoczyńskim i pączęzańskim (po 20,6%), a największy w miastach na prawach powiatu: Łodzi (33,4%), Piotrkowie Trybunalskim (32,4%) i powiecie pabianickim (28,4%).

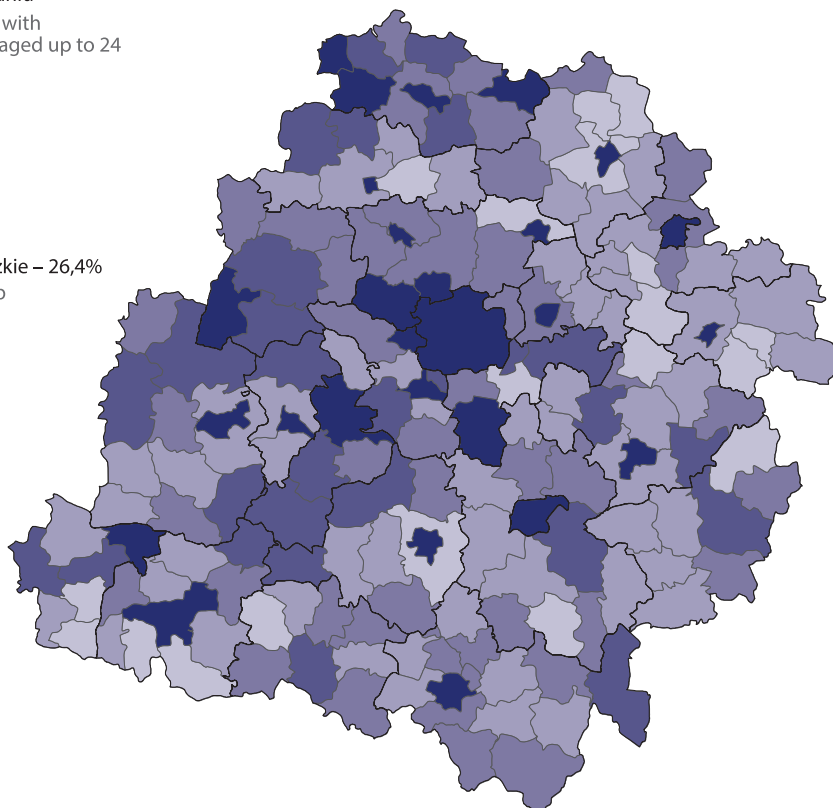
Mapa 16. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.
Map 16. Single-parent families with dependent children aged up to 24 in 2021

W % ogółu rodzin z dziećmi
do lat 24 na utrzymaniu

In % of total families with
dependent children aged up to 24

województwo łódzkie – 26,4%
Łódzkie Voivodship

Z kolei analizując udział rodzin niepełnych według rodzaju gminy należy zwrócić uwagę na następującą prawidłowość – gminy wiejskie cechują się mniejszym udziałem rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi na utrzymaniu. Najmniejszy odsetek takich rodzin odnotowano w gminach wiejskich: Regnów (9,6%), Góra Świętej Małgorzaty (11,3%) i Poświętne (11,4%), a największy w gminach miejskich: Łęczyca (35,1%), Ozorków (33,8%) i Pabianice (33,6%).

2.5. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.5. Multi-child families with dependent children aged up to 24

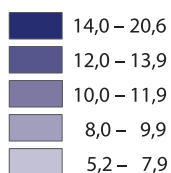
Wyniki NSP 2021 wykazały, że w województwie łódzkim mieszkało 25,5 tys. rodzin wielodzietnych, tj. z co najmniej 3 dzieci do lat 24 na utrzymaniu, określonych z perspektywy więzi biologicznych. Było to o 21,4% mniej niż w 2011 r. (w kraju spadek o 16,9%). Rodziny z 3 i więcej dzieci do lat 24 na utrzymaniu stanowiły 63,2% ogółu rodzin wielodzietnych oraz 8,6% ogółu rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Odsetek rodzin wielodzietnych był zdecydowanie większy wśród rodzin z dziećmi na wsi niż w mieście (odpowiednio 11,5% i 6,5%). Na wsi mieszkało 55,2% rodzin wielodzietnych, a udział ten zmniejszył się w stosunku do 2011 r. o 3,9 p. proc. Jednocześnie w 2021 r. rodziny utrzymujące 4 i więcej dzieci stanowiły 16,7% ogółu rodzin wielodzietnych, a 55,9% tych rodzin mieszkało na wsi.

Mapa 17. Rodziny z 3 i więcej dzieci do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.

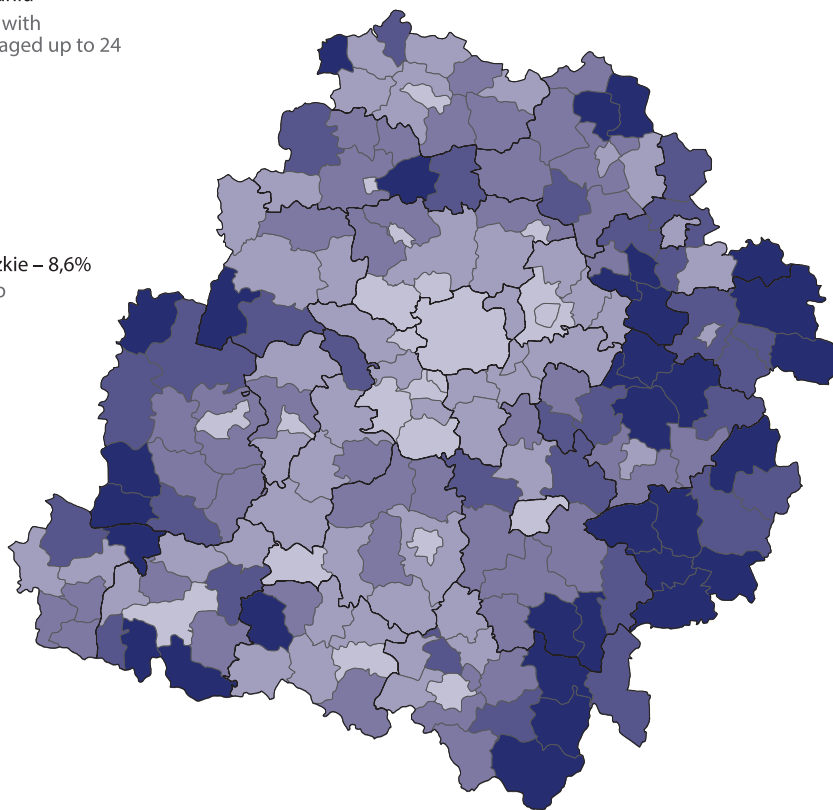
Map 17. Families with 3 or more dependent children aged up to 24 in 2021

W % ogółu rodzin z dziećmi
do lat 24 na utrzymaniu

In % of total families with
dependent children aged up to 24

województwo łódzkie – 8,6%
Łódzkie Voivodship

Analiza rodzin wielodzietnych w układzie powiatów wykazała, że największym udziałem rodzin z 3 i więcej dzieci na utrzymaniu charakteryzowały się powiaty leżące przy wschodniej granicy województwa łódzkiego, tj. opoczyński (15,0%), skierniewicki (13,9%) i rawski (12,6%), najmniejszy natomiast udział rodzin wielodzietnych wystąpił w Łodzi (5,4%) oraz w powiatach przyległych, tj. pabianickim (6,3%) i zgierskim (7,2%).

Największy udział rodzin z co najmniej 3 dzieci w wieku 0–24 lat na utrzymaniu w przekroju gminnym odnotowano w gminach wiejskich: Żelechlinek (20,6%), Godzianów (20,5%) i Poświętne (20,2%), a najmniejszy w gminach miejskich: Pabianice (5,2%), Łódź (5,4%) i Zgierz (5,6%).

Uwagi metodologiczne

1. Podstawa prawna, termin i zakres spisu ludności i mieszkań 2021

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2021 został przeprowadzony w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2021 przekazanie danych przez osoby fizyczne było obowiązkowe. Ten sam akt prawny nakładał na badane osoby obowiązek udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi. Odpowiedzi dotyczące osób, które nie ukończyły 18 roku życia oraz nieobecnych dokonywały pełnoletnie osoby wspólnie z nimi zamieszkujące. W odniesieniu do osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania dane spisowe były pozyskiwane w zakresie posiadanej dokumentacji od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów.

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2021 realizowany był jako badanie pełne i obejmował:

- osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające na terytorium Polski oraz osoby czasowo lub na stałe przebywające za granicą, jeśli nie wymeldowały się z pobytu stałego w Polsce;
- osoby fizyczne niemające miejsca zamieszkania;
- mieszkania, budynki, obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz zamieszkane pomieszczenia niebędące mieszkaniami.

2. Źródła danych

Spis został zrealizowany metodą mieszaną tj. z wykorzystaniem danych zebranych od respondentów oraz danych pochodzących ze źródeł administracyjnych. W pierwszej kolejności informacje zbierane w spisie pobrane zostały z dostępnych źródeł administracyjnych i wykorzystano je do przygotowania oraz aktualizacji wykazu danych osobowych i adresowych, a także jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Następnie dane objęte zakresem informacyjnym spisu 2021 zostały zebrane od całej populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy z wykorzystaniem samospisu internetowego, wywiadu telefonicznego i wywiadu z udziałem rachmistrza spisowego.

W NSP 2021 wykorzystanych zostało ok. 35 głównych rejestrów i systemów informacyjnych. Jako priorytetowe należy wymienić: Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności oraz gminne zbiory meldunkowe w zakresie danych o ludności; zbiory danych z systemu ZUS; Centralny Wykaz Ubezpieczonych (NFZ); Ewidencja gruntów i budynków, Państwowy rejestr granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa; Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju, a także dane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, KRUS-u, Systemu Pobyt (UDsC), systemu POL-on (zintegrowany system informacji o nauce i szkolnictwie wyższym), System Informacji Oświatowej (SIO), z systemów informacyjnych powiatowych urzędów pracy; dane z systemów pomocy społecznej.

Zastosowanie znalazły również dane pochodzące z pozaadministracyjnych źródeł danych, tj. przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż i dystrybucję energii elektrycznej, podmiotów prowadzących działalność w zakresie: zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, dystrybucji lub obrotu paliwami gazowymi, przesyłu i wytwarzania energii cieplnej, dla których odbiorcą końcowym dokonującym zakupu są gospodarstwa domowe.

W spisie 2021 wykorzystywano formularz dostępny wyłącznie w formie elektronicznej. Była to interaktywna aplikacja składająca się z kilku części: dane osoby (z którą przeprowadzany był spis lub która dokonywała samospisu), adres zamieszkania osoby, osoby w mieszkaniu/pomieszczeniu niebędącym mieszkaniem/obiekcie zbiorowego zakwaterowania, osoby przebywające za granicą, relacje rodzinne, kwestionariusze osobowe zawierające pytania z zakresu charakterystyki demograficzno-społecznej, narodowo-etnicznej, wyznaniowej i dotyczącej aktywności ekonomicznej osób oraz kwestionariusz mieszkaniowy zawierający pytania w zakresie opisu mieszkania i budynku. Przygotowana została także odrębna aplikacja elektroniczna w celu realizacji spisu ludności w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

3. Wybrane pojęcia i definicje spisowe

3.1. Gospodarstwa domowe

W spisach powszechnych ludności i mieszkań do wyodrębnienia gospodarstw domowych państwa członkowskie stosują kryterium „wspólnego utrzymywania się” lub, gdy jest to niemożliwe, koncepcję „jednostki mieszkaniowej”.

W NSP 2021 przyjęto koncepcję mieszkaniową gospodarstwa domowego, według której wszystkie osoby mieszkające w jednym mieszkaniu (spokrewnione lub niespokrewnione) są uważane za członków tego samego gospodarstwa domowego.

Wielkość gospodarstwa domowego

Wykorzystując informacje o liczbie osób mieszkających w mieszkaniu wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych:

- 1-osobowe,
- 2 osobowe,
- 3-osobowe,
- 4-osobowe,
- 5 i więcej osobowe.

Pokoleniowe grupy wieku

W gospodarstwach domowych wyróżniono grupy pokoleniowe: osoby młode (tj. w wieku 0–29 lat), w średnim wieku (30–59 lat) i starsze (w wieku 60 lat i więcej).

Pozycja osoby w gospodarstwie domowym

Każdej osobie określona została pozycja osoby w gospodarstwie domowym:

1. Osoby mieszkające w gospodarstwie domowym – kategoria obejmująca:
 - a) osoby w rodzinie biologicznej należące do gospodarstwa domowego, w którym znajduje się rodzina biologiczna, której są członkami. Ze względu na typ rodziny biologicznej wyróżniono:
 - osoby w związkach małżeńskich,
 - osoby w związkach niesformalizowanych,
 - samotnych rodziców,

- synów/córki. Pojęcie „synowie/córki” pokrywa się z definicją pojęcia „dziecko”. Dziecko (syn/córka) to biologiczny lub przysposobiony syn, biologiczna lub przysposobiona córka, pasierb lub pasierbica (niezależnie od wieku i stanu cywilnego), mający(-a) miejsce zamieszkania w gospodarstwie domowym co najmniej jednego z rodziców, nieposiadające partnera ani własnych dzieci w tym samym gospodarstwie domowym. Nie uwzględnia się dzieci w rodzinie zastępczej. Syn lub córka mieszkające z małżonkiem, partnerem w związku niesformalizowanych lub z jednym lub większą liczbą własnych dzieci, nie jest uważany(-a) za dziecko.

b) osoby poza rodziną biologiczną należące do nierodzinnych gospodarstw domowych lub do rodzinnych gospodarstw domowych, jeżeli nie są członkami żadnej rodziny biologicznej w tym gospodarstwie domowym. W ramach tej kategorii wyróżniono osoby:

- mieszkające samotnie (w gospodarstwach domowych nierodzinnych jednoosobowych),
- mieszkające z innymi osobami (w gospodarstwach domowych nierodzinnych wieloosobowych oraz w gospodarstwach domowych rodzinnych nie będące członkami żadnej rodziny biologicznej).

2. Osoby niemieszkające w gospodarstwie domowym – kategoria obejmująca:

- osoby w obiektach zbiorowego zakwaterowania,
- osoby bezdomne.

Typ gospodarstwa domowego

Wykorzystując informacje o pozycji osoby w gospodarstwie domowym, liczbie osób w gospodarstwie oraz liczbie i wieku dzieci w rodzinie – wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych:

1. Rodzinne gospodarstwa domowe

- jednorodzinne,
- dwurodzinne,
- trzy i więcej rodzinne.

2. Nierodzinne gospodarstwa domowe

- jednoosobowe,
- wieloosobowe.

3.2. Rodziny

W NSP 2021 wśród osób wspólnie mieszkających wyodrębnione zostały się rodziny. Podstawową informacją, która umożliwia wyodrębnienie rodzin biologicznych, jest ustalenie stopnia pokrewieństwa w stosunku do określonej osoby oraz wskazanie dla każdej osoby jej współmałżonka i rodziców (jeżeli takie osoby zamieszkują wspólnie).

Rodzina biologiczna (nuklearna) definiowana jest jako dwie lub większa liczba osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy (osoby w związkach niesformalizowanych) – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko. Zgodnie z powyższą definicją wyróżnia się następujące typy rodzin biologicznych:

- małżeństwo bez dzieci,
- małżeństwo z dziećmi,
- związki niesformalizowane bez dzieci,

- związki niesformalizowane z dziećmi,
- samotna matka z dziećmi,
- samotny ojciec z dziećmi.

Związek niesformalizowany oznacza utrzymywanie więzi psychicznych, fizycznych i/lub ekonomicznych natury małżeńskiej (bez zawierania związku małżeńskiego) pomiędzy dwiema osobami. W poprzednich spisach pozycja ta w stosowanej w statystyce typologii rodzin była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

Rodzina pełna to oboje rodziców z dzieckiem/dziećmi (naturalnymi lub adoptowanymi), natomiast **rodzina niepełna** to jeden rodzic z dzieckiem/dziećmi, tj. samotna matka z dziećmi lub samotny ojciec z dziećmi.

Jako dziecko określa się osobę w każdym wieku, która pozostaje w gospodarstwie domowym wraz z obojgiem lub jednym z rodziców. Do dzieci zalicza się również pasierbów oraz dzieci przysposobione.

Dziecko do lat 24 pozostające na utrzymaniu jest to dziecko w wieku 0–24 lata, które nie posiada własnego źródła utrzymania i pozostaje na utrzymaniu innej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego.

4. Klasyfikacje i grupowania wykorzystywane w zakresie gospodarstw domowych i rodzin w NSP 2021

Grupowania i klasyfikacje, określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) 2017/543 z dnia 22 marca 2017 r. określające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów.

5. Uwagi ogólne do tablic

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Methodological notes

1. Legal basis, deadline and the scope of the 2021 Census

The National Population and Housing Census 2021 was carried out between 1 April and 30 September 2021, as of 24:00 on 31 March 2021.

The survey was complete research and included all individuals permanently residing and temporarily. According to the provisions of the Act of August 9, 2019, on the National Population and Housing Census 2021, the submission of data by individuals was mandatory. The same act required surveyed individuals to provide accurate, thorough and truthful answers. Responses regarding individuals under the age of 18 and absentees were made by the adults residing with them. Regarding persons staying in collective lodging facilities, census data was obtained on the basis of the documentation available from the owners, administrators or managers of the facilities.

The 2021 Census was conducted as a complete survey and included:

- individuals who permanently reside and temporarily reside in Poland and persons who temporarily or permanently staying abroad, if they had not deregistered from permanent residence in Poland;
- natural persons not having residence;
- dwellings, buildings, collective living quarters and premises other than a dwelling.

2. Data sources in the 2021 Census

The information scope of the 2021 Census was collected about the entire population to be surveyed using a mixed method, i.e. from administrative registers and data collected directly from respondents by means of an electronic census form using online self-reporting, telephone interview, and interview with a census enumerator.

Approximately 35 major registers and information systems were used in the 2021 Census. The following should be mentioned as priorities: the Universal Electronic System for Registration of the Population and registration collections of gminas in the field of population data; sets of data from the Social Insurance Institution system; Central Register of Insured Persons; Land and building register, National Register of Boundaries and Area of Administrative Units of Poland; The National Official Register of Territorial Division of the Country, as well as data from the State Fund for Rehabilitation of Disabled Persons, Agricultural Social Insurance Fund, the Pobył System, the POL-on System (integrated information system on Polish science and higher education), the Educational Information System and information systems of powiat employment offices on the unemployed and job seekers; data from social welfare systems on benefit recipients and claimants.

Additionally, data from non-administrative data sources were used, i.e. from: operators of public telecommunication networks, entrepreneurs selling and distributing electric energy, entities conducting activity within the scope of collective sewage disposal and collective water supply, within the scope of distribution or trading in gaseous fuels, within the scope of transmission and generation of heat energy, for which the final customer purchasing are households.

The 2021 Census used an electronic-only form. It was an interactive application that consists of the following parts: data of the person (with whom the census was carried out or who did the online self-enumeration), determining the person's address of residence, persons in a dwelling/premises other than a dwelling/collective living quarters, persons staying abroad, family relations, personal questionnaires containing questions on demographic-social, migration, national or ethnic, religion and economic activity characteristics of the persons and a housing questionnaire containing questions on the description of the dwelling and the building.

3. Selected census terms and definitions

3.1. Households

Member States shall apply the „housekeeping concept” to identify households, or, if not possible, the „household- dwelling” concept.

The 2021 National Census adopts the „household- dwelling” concept, according to which all persons living in one dwelling (whether related or unrelated) are considered members of the same household.

Considering the number of persons living in the dwelling, the following types of households were distinguished:

- one-person households,
- two-person households,
- three-person households,
- four-person households,
- five-person households and more.

Generational age groups

Households were distinguished by generational groups: young (i.e. aged 0–29), middle-aged (30–59) and elderly (aged 60 and over).

Position of the person in the household

Each person is defined by the position of the person in the household:

1. Persons living in the household – a category including:

- a) persons in a biological family belonging to a household in which there is a biological family of which they are a member. By type of biological family a distinction is made between:
 - persons in marriages,
 - persons in informal relationships,
 - single parents,
 - sons/daughters. The term „sons/daughters” is in line with the definition of the term „child”. A child (son/daughter) is a biological or adopted son, biological or adopted daughter, stepson or stepdaughter (regardless of age and marital status), resident in the household of at least one parent, with no partner or children of their own in the same household. Children in foster care are not included. A son or daughter living with a spouse, a partner in an informal relationship or with one or more children of their own is not considered a child.

b) persons outside the biological family belonging to non-family households or to family households if they are not members of any biological family in that household. Within this category, persons are distinguished:

- living alone (in single-person non-family households),
- living with other persons (in non-family multi-person households and in family households that are not members of any biological family).

2. Persons not living in a household – a category including:

- persons in collective living quarters,
- homeless.

Household type

Considering information on the position of the person in the household, the number of persons in the household and the number and age of children in the family - the following household categories were distinguished:

1. Family households:

- one-family,
- two-family,
- three- and more family households.

2. Non-family households:

- one-person households,
- multi-person households.

3.2. Biological (nucleus) families

In the 2021 Census, families were distinguished among people living together. The basic information for distinguishing biological families is to establish the degree of relationship to a particular person and to indicate for each person his/her spouse and parents (if such persons reside).

A biological (nucleus) family is defined as two or more persons that are bound together as husband and wife, living together partners (persons in non-formal unions) - persons of the opposite sex, or as parent and child. According to the above definition, the following types of biological families are distinguished:

- marriage without children,
- marriage with children,
- informal relationships without children,
- informal relationships with children,
- single mother with children,
- single father with children.

Informal relationship means the maintenance of psychological, physical and/or economic ties of a marital nature (without marriage) between two persons. In previous censuses, this item in the typology of families used in the statistics was defined as partners with or without children.

A complete nucleus family is both parents with a child/children (natural or adopted), while **incomplete nucleus family** is a family with one parent and a child/children, i.e. a single mother with child/children or a single father with child/children.

A child is defined as a person at any age who remains in the household together with the both, or one of parents. The stepsons/stepdaughters as well as adopted children are also rated as a children.

Child aged up to 24 years and remaining financially dependent is a child at the age of 0–24 years, which is not having his/her own means of maintenance and remains on the livelihood of other person included in the household.

4. Classifications and groupings used for households and families in the 2021

Census Groupings and classifications set out in Commission Regulation (EC) 2017/543 of 22 March 2017 laying down rules for the application of Regulation (EC) No 763/2008 of the European Parliament and of the Council on population and housing censuses as regards the technical specifications of the topics and of their breakdowns.

5. General notes on the tables

Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item 'total'. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.